

BN 37a

Letno poročilo za 1986

KMETIJSTVO V ALPSKEM SVETU

Jurij Senegačnik

1. CILJI RAZISKAVE, METODE DELA IN UPORABLJENI VIRI

voju katastrskih občin. Tako smo glede na reliefne značilnosti razvrstili vse katastrske občine v slovenskih Alpah v šest Slovenski alpski svet sodi med tista območja, ki so bila v dosedanjih raziskavah s strani geografskih raziskovalcev deležna dokajšnje pozornosti. Raziskovalci so že v predvojnem, še zlasti pa v povojnem obdobju proučevali najrazličnejše problematike predvsem na primeru posameznih ožjih območij alpskega sveta ali pa so določeno tematiko razširili tudi na širše območje. V zadnjem času sta bili prav slovenskim Alpam posvečeni tudi dve zborovanji slovenskih geografov, in sicer 10. zborovanje leta 1975 v Zgornjem Posočju in 12. zborovanje leta 1981 na Gorenjskem. Sorazmerno malo pa je bilo poskusov geografsko ovrednotiti kmetijsko dejavnost v Alpah. V zadnjem srednjeročnem razdobju je bil v okviru Inštituta za geografijo opravljen cel niz raziskav, ki so obravnavale določeno tematiko na območju celotnih slovenskih Alp. Izsledkom teh raziskav je bil posvečen tudi dovršen del posebne številke Geographice Slovenice (številka 14). Razen ožje specializirane raziskave planinskega gospodarstva, pa se kmetijstva v Alpah sploh ni proučevalo. Cilj naše raziskave je poskušati nadomestiti to vrzel.

Seveda obsega kmetijska problematika zelo širok spekter dejavnosti. Obravnavati vse te dejavnosti za tako obsežno območje, bi bila zelo zahtevna naloga, še posebej zaradi pomanjkanja in težavnega zbiranja podatkov. Tako smo bili v okviru te raziskave prisiljeni omejiti se na razpoložljive oziroma že zbrane podatke o kmetijski dejavnosti in jih seveda temeljito obdelati. Pri raziskavi smo izhajali iz temeljne predpostavke, da je relief v alpskem svetu tisti pokrajnotvorni element, ki kar najbolj odločilno vpliva na človekove dejavnosti v prostoru. Kmetijska dejavnost je po svoji naravi kar najtesneje povezana z reliefno razčlenjenostjo predvsem v tem smislu, da neustrezen relief ne samo otežkoča ampak tudi povsem onemogoča določeno kmetijsko izrabo. Zaradi razpoložljivosti in možne obdelave podatkov smo se odločili za obravnavo te problematike na ni-

voju katastrskih občin. Tako smo glede na reliefne značilnosti razvrstili vse katastrske občine v slovenskih Alpah v šest različnih reliefnih tipov: kotlinske, kotlinsko-hribovske, dolinske, dolinsko-hribovske, hribovske in prehodne. Območje slovenskih Alp pa smo tudi notranje razčlenili glede na demografski razvoj. Seveda je ta druga členitev v korelaciji s prvo. Z ozirom na to dvojno členitev smo potem obravnavali posamezne elemente kmetijske problematike, o katerih smo imeli razpoložljive podatke.

V obravnavo smo vključili podatke Zavoda SR Slovenije za statistiko, in sicer predvsem podatke iz popisa prebivalstva leta 1981. To so podatki o kmečkem prebivalstvu po splou in aktivnosti ter podatki o gospodinjstvih in njihovih kmetijskih skladih. Iz iste ustanove izvirajo tudi podatki o pospravljenih poljskih površinah in pridelkih. Drugi del podatkov, ki je bil obdelan z računalniško analizo, pa izvira iz arhiva Inštituta za geografijo. To so podatki o izrabi zemlje in njenem spreminjanju ter velikosti parcel in njihovem spreminjanju. Pri delu nam je bila v največjo korist obsežna študija D. Kladnika "Problematika zemljiške strukture v SR Sloveniji (1985)". Iz kartografskega prikaza v tej študiji je bil izdelan tudi precejšen del kart v naši raziskavi.

2. OBSEG PROUČEVANEGA TERITORIJA

Pri regionalni opredelitvi oziroma določevanju obsega slovenskega alpskega sveta se pojavijo problemi, saj ni nikjer točno definirano, do kam le-ta sploh sega (Senegačnik, 1983). Ta problem se je zastavljal že omenjenim najnovejšim geografskim raziskovalcem slovenskih Alp v preteklem srednjeročnem razdobju. Te družbenogeografske raziskave namreč obravnavajo svojo tematiko na nivoju upravnih občin za teritorij, ki je opredeljen

- 3 -

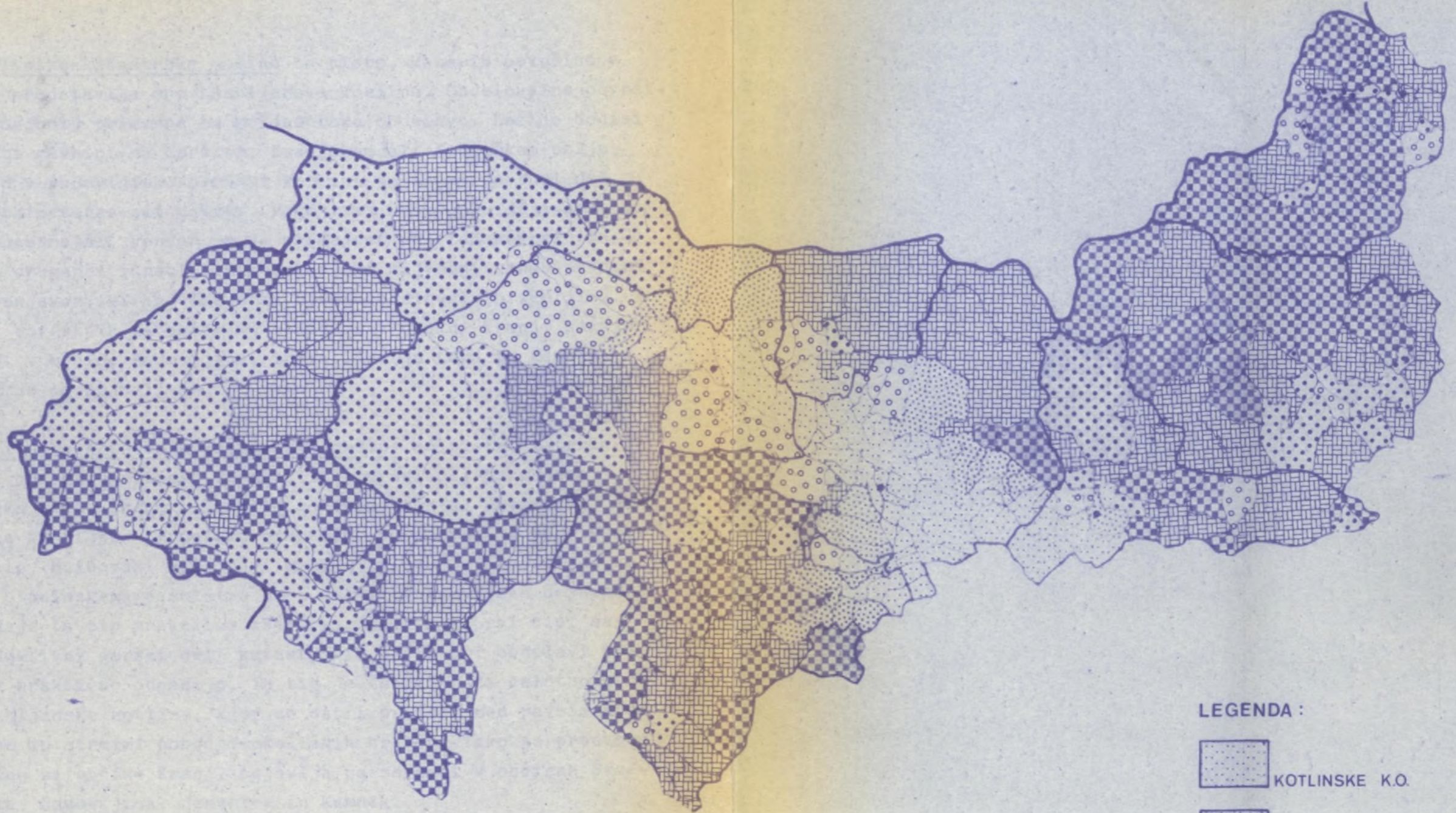
s fizičnogeografskimi danostmi. Tako so raziskave potekale na nivoju osmih ali pa tudi devetih občin. Tako smo se zaradi kontinuitete dela tudi mi odločili za obravnavo devetih alpskih občin (Tolmin, Jesenice, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Kranj, Kamnik, Mozirje in Ravne na Koroškem), pri čemer je bila najbolj sporna vključitev občine Škofja Loka. Ta ima v reliefu že izrazite predalpske poteze, vendar ima ravno kmetijska dejavnost v tej občini nekatere bistvene iste značilnosti kot v drugih "pravih alpskih občinah".

3. OPREDELITEV RELIEFNIH TIPOV

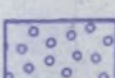
Pri opredeljevanju posameznih reliefnih tipov katastrskih občin in razvrščanju vsake od njih v posamezen tip smo morali proučiti površino vsake katastrske občine posebej. Osnovna ugotovitev je bila, da z izjemo prvega tipa z ozirom na različno razčlenjenost katastrske občine praviloma nimajo homogenih površin. V vsaki izmed njih se kombinirajo različne reliefne oblike. Šele po proučitvi celotne površine Alp smo se lahko odločili za omenjenih šest tipov. Kljub vsemu pa obvezna uvrstitev vsake katastrske občine v enega od naštetih tipov marsikje pomeni samo nujen kompromis. V osnovi smo gledali na to, na kakšni reliefni obliki ležijo naselja in njihova obdelovalna zemljišča, saj je to osnova kmetijske dejavnosti. Marsikje pa večje dele površja posamezne katastrske občine predstavlja neproduktiven gorski svet, vendar je za točno opredelitev reliefnega tipa pomembnejša antropogena površina, čeprav predstavlja precej manjši del. Tako smo naredili naslednjo razvrstitev (karta št. 1).

TEMA: KMETIJSTVO V ALPSKEM SVETU

RELIEFNI TIPI KATASTRSKIH OBČIN V ALPSKEM SVETU

LEGENDA:

- KOTLINSKE K.O.
- KOTLINSKO-HRIBOVŠKE K.O.
- DOLINSKE K.O.
- PREHODNE K.O.
- DOLINSKO-HRIBOVŠKE K.O.
- HRIBOVŠKE K.O.

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI
NOSILEC NALOGE: J. SENEGAČNIK
KARTO IZDELAL: I. SAJKO

1. Kotlinske katastrske občine to tiste, katerih površino v celoti predstavlja dno Ljubljanske kotline. Obdelovalne površine so najbolj primerne za poljedelsko obdelavo. Ležijo bodisi na čisti ravnini na Sorškem, Kranjskem ali Kamniškem polju, ponekod v radovljiško-blejski kotlini pa zajemajo tudi del ravninskih teras ali dobrav. Pogoji za kmetijsko dejavnost so tu najugodnejši, vendar pa je precejšen del teh površin namenjen drugačni izrabi. Tu se nahajajo največji urbani centri na Gorenjskem, ki se širijo na račun obdelovalnih zemljišč. Največ tovrstnih katastrskih občin je v občini Kranj, segajo pa tudi v občine Radovljica, Tržič, Škofja Loka in Kamnik. Drugod se ne pojavljajo.

2. Kotlinsko-hribovske katastrske občine so tiste, katerih en del obsega ravninsko dno kotline, drugi del pa zajema kompleks hribovskega ali čisto gorskega sveta. Ravninski del nudi za kmetijsko pridelavo praktično povsem enake pogoje kot prvi tip, hribovski ali pravi gorski del pa je neposeljen in je razen planinskega pašništva brez vsakršne kmetijske dejavnosti. Tako daje ta tip praktično iste rezultate kot prvi tip, saj neproduktivni gorski deli katastrskih občin pri obdelavi podatkov praktično odpadejo. Ta tip je značilen za celotno obrobje Ljubljanske kotline, kjer so ostri prehodi med ravnim dnom kotline in strmimi pobočji okoliških hribov. Tako je predvsem značilen za občine Kranj, pojavlja pa se tudi v občinah Škofja Loka, Radovljica, Jesenice in Kamnik.

3. Dolinske katastrske občine obsegajo dna alpskih kotlin in tudi pobočja tja do največjih vrhov Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank. Meje katastrskih občin namreč celo pogosto potekajo prav po slemenih ali najvišjih grebenih. Sem so vštete tudi razširitve dolin ali kotlinice našega alpskega sveta kot so Tolminska, Kobariška, Bovška in Gornjegrajska. Ta tip je opredeljen z dejstvom, da vsa naselja in njihova obdelovalna

zemljišča ležijo na dnu doline ali kotlinice. Pobočja, terase in planote nad dolino so za poljedelstvo povsem neuporabne, kmetijsko se izrabljajo samo v obliki sezonskega planinskega pašništva. Ta reliefni tip najdemo v vseh alpskih občinah, razen Kranja. Značilen je predvsem za občine, ki obsegajo tudi visokogorski svet (Tolmin, Radovljica, Jesenice in Kamnik), dočim je v bolj "prealpskih občinah" šibkeje zastopan.

4. Dolinsko-hribovske katastrske občine se od prejšnjega tipa razlikujejo v tem, da obsegajo poleg naselij in njihovih obdelovalnih zemljišč na dnu dolin tudi kakšno pravo hribovsko naselje. Pogosta slika takšne katastrske občine je naslednja. Poleg enega ali več nekoliko večjih naselij na dnu doline, ki imajo zelo nizek odstotek kmečkega prebivalstva, zajema katastrska občina tudi eno pravo hribovsko naselje, ki je praviloma precej manjše in beleži depopulacijo in višji odstotek kmečkega prebivalstva. V ta tip pa štejemo tudi nekatere katastrske občine, ki obsegajo razločena naselja samotnih kmetij. Jedro takšnega naselja je lahko sicer dvignjeno nekaj sto metrov nad dolino in je tipično hribovsko, precejšnje število produktivnih samotnih kmetij pa leži nižje ali čisto v dolini. Ta pojav je najpogostejši v občini Mozirje. Seveda pa smo večino naselij samotnih kmetij opredelili kot čisto hribovska. Ravno tako pa smo v dolinsko-hribovski tip šteli tudi katastrske občine, ki obsegajo nekatere skrajno ozke in večinoma stranske doline, ki segajo v visokogorje. Z orografskega vidika je sicer poseljeno dno doline, vendar le-to zaradi ozkosti ali velike nadmorske višine nudi še bistveno slabše pogoje za kmetijstvo kot je to na primeru dolinskega tipa katastrskih občin. Poselitev je formalno sicer na dnu doline, vendar imajo ta naselja veliko bolj prave hribovske značilnosti.

5. Hribovske oziroma prave ali čiste hribovske katastrske občine zajemajo samo takšna naselja in njihova kmetijska zemljišča, ki so vsaj 200 m nadmorske višine dvignjena nad dnom doline ali kotline. Poleg bistveno drugačnih prirodnih pogojev za kmetovanje to pomeni tudi precej težjo prometno dostopnost. Od dna dolin, kjer potekajo glavne avtobusne zveze, je do takšnih naselij potrebno vsaj pol ure ali tudi bistveno več hoje. Kot smo že omenili, je poselitev v prave visoke Alpe segla le po dolinah, in tako je ta tip katastrskih občin omejen v glavnem na bolj predalpski svet ali pa na obronke visokogorja. Največ ga je v občini Ravne (čez polovico površine), kjer obsega večino površja nad samo Mežiško dolino. Sklenjeni kompleksi tega tipa so še v občini Mozirje (številna naselja samotnih kmetij na prisojnih pobočjih Savinjskih Alp) in v občini Škofja Loka (Škofjeloško-cerkljansko in Polhograjsko hribovje, vasi na prisojnih Ratitovca in Jelovice). V kombinaciji z dolinsko-hribovskim tipom pa se je zelo pogost tudi na različnih koncih tolminske občine.

6. Prehodne katastrske občine so tiste, ki jih nismo mogli razvrstiti v nobenega od naštetih tipov. Predstavljajo nekakšen vmesen tip predvsem med kotlinskimi in hribovskimi. Naselja in njihova obdelovalna zemljišča v teh katastrskih občinah ležijo na terciarnih pobočjih ali pa na visokih terasah oziroma dobravah na robovih Ljubljanske kotline (predvsem zgornjega dela - Radovljiško-blejske kotline). Prirodni pogoji (predvsem strmine) so tu slabši kot v kotlinskih katastrskih občinah, vendar naselja ne ležijo toliko odmaknjeno od kotline ali doline kot pri čistem hribovskem tipu, da bi ga lahko uvrstili vanj. Dobršni deli površin teh katastrskih občin pa so lahko povsem gorski in neproduktivni, kot pri nekaterih drugih tipih. Sem smo uvrstili tudi še nekatere druge katastrske občine z ne dovolj tipičnimi karakteristikami za kakšen drug tip. Kot so pokazali rezultati raziskave, pa te katastrske občine tudi po

rezultatih predstavljajo nekaj vmesnega. Najdemo jih na vseh koncih slovenskega alpskega sveta, nikjer pa ne predstavljajo nekih večjih sklenjenih kompleksov.

Na tem mestu je treba omeniti tudi dilemo glede točnega poimenovanja drugega, četrtega in petega tipa. Najprej smo namesto "hribovski" uporabljajo izraz "gorski". (Ta izraz se še vedno pojavlja v vseh računalniško izpisanih tabelah v tej raziskavi). Ker pa pod izrazom "gorski" lahko razumemo predvsem visokogorje in ker tudi kmetijski strokovnjaki običajno govore o "hribovskem" in ne "gorskem" kmetijstvu, smo se odločili za uporabo termina "hribovski". Človekova poselitev in kmetijska dejavnost pri nas sega le v nadmorske višine (sredogorskega) hribovja, ne pa tudi visokogorja nad gozdno mejo.

4. Opredelitev demografskih območij

Glede na razpoložljive demografske podatke iz let 1953, 1961, 1971 in 1979 smo se odločili za opredeljevanje demografskih območij na osnovi gibanja števila prebivalstva med leti 1953 in 1979. Tako smo se glede na indekse tega gibanja odločili za naslednja območja:

- neposeljeno
- močna depopulacija pod 50
- zmerna depopulacija 51 - 80
- stagnacija z značilnostmi depopulacije (SZD) 81 - 100
- stagnacije z značilnostmi koncentracije (SZK) 101 - 125
- zmerna koncentracija 126 - 200
- močna koncentracija nad 200

TIPI DEMOGRAFSKIH OBMOČIJ V OBDOBJU 1953 – 1979

1 : 400 000

Ob pogledu na karto teh tipov demografskih območij nam takoj

pače v oči sklenjena močna koncentracija ali veljan

delu območja ljubljanske

nekaterih ožjih jedrin in

dolinar. Predvsem tu

»kotovi« večje zorn

soški in javni

sklenjena

zako

Na dr

ve

1

ob

Tako karta kol

vrnin neposeljenega svet

snedogorja in celo majben

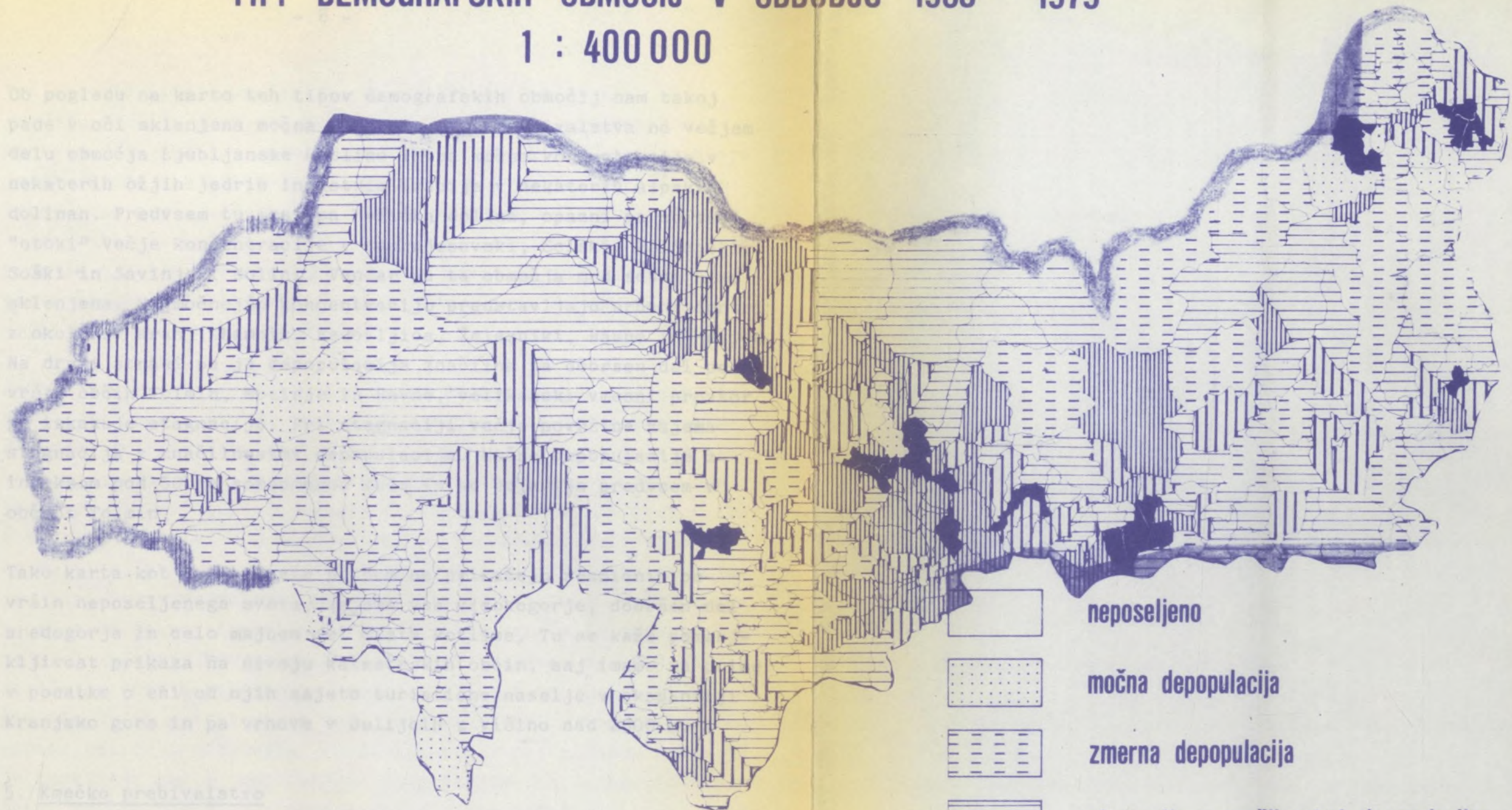
klijicat prikaza na nivoju

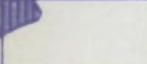
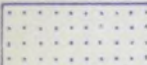
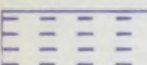
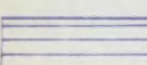
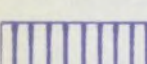
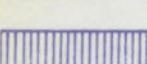

v podatke o eni od njih najeto tur

Kranjske gore in pa vrnava v Julij

3. Kmečko prebivalstvo

Ena od indikatorjev vloge kmetijstva v pokrajini je gotovo delež čistega kmečkega prebivalstva. Vsekakor pa to ni edini indikator, saj ravno pri glavni kmetijski panogi v Alpah - živinoreji naravnje odločilno vlogo igrajo sezonska delavska kmečka gospodinjstva (Senegačnik, 1986). Pri obravnavi najnovjših podatkov o deležu čistega kmečkega prebivalstva pa se znajdemo še pred enim problemom. Status tega prebivalstva je bil pri zadnjem popisu leta 1981 drugače opredeljen kot pri prejšnjih popisih in tako žal ni možna direktna primerjava.

	neposeljeno	
	močna depopulacija	do 50
	zmerna depopulacija	50,1 – 80
	stagnacija z značilnostmi depopulacije	80,1 – 100
	stagnacija z značilnostmi koncentracije	100,1 – 120
	zmerna koncentracija	120,1 – 200
	močna koncentracija	nad 200

Ob pogledu na karto teh tipov demografskih območij nam takoj pade v oči sklenjena močna koncentracija prebivalstva na večjem delu območja Ljubljanske kotline in pa močna koncentracija v nekaterih ožjih jedrih industrializacije v nekaterih alpskih dolinah. Predvsem tu izstopa Mežiška dolina, opazni pa so tudi "otoki" večje koncentracije v zgornjesavski, Selški, Poljanski, Soški in Savinjski dolini. Vendar pa ta območja med seboj niso sklenjena. Najmočnejšo koncentracijo predstavljajo urbani centri z okolico: Kranj, Kamnik, Radovljica, Železniki, Ravne in Mežica. Na drugi strani pa je depopulacija značilna za dobršen del površja občin Tolmin, Mozirje in Ravne, velikanski vmesni prostor pa izkazuje stagnacijo. Pri stagnaciji večje površine zajema stagnacija z značilnostmi depopulacije. Močne depopulacije z indeksom pod 50 je sorazmerno malo in se pojavlja predvsem v občini Tolmin.

Tako karta kot tudi tabele pa nam ne prikažejo resničnih površin neposeljenega sveta, zajema vse visokogorje, dobršen del sredogorja in celo majhen del čiste kotline. Tu se kaže pomanjkljivost prikaza na nivoju katastrskih občin, saj imamo na primer v podatke o eni od njih zajeto turistično naselje v ekspanziji Kranjsko goro in pa vrhove v Julijcih z višino nad 2500 m.

5. Kmečko prebivalstvo

Eden od indikatorjev vloge kmetijstva v pokrajini je gotovo delež čistega kmečkega prebivalstva. Vsekakor pa to ni edini indikator, saj ravno pri glavni kmetijski panogi v Alpah - živinoreji marsikje odločilno vlogo igrajo mešana delavsko kmečka gospodinjstva (Senegačnik, 1986). Pri obravnavi najnovjših podatkov o deležu čistega kmečkega prebivalstva pa se znajdemo še pred enim problemom. Status tega prebivalstva je bil pri zadnjem popisu leta 1981 drugače opredeljen kot pri prejšnjih popisih in tako žal ni možna direktna primerjava.

1:400 000

V Klemenčič (1983) ugotavlja, da sodijo slovenske Alpe po razvoju poselitve in strukturi prebivalstva po panogah gospodarskih dejavnosti v zadnjih dveh desetletjih med območja hitre deagrarizacije s hitrim nazadovanjem kmečkega ter naraščanjem nekmečkega prebivalstva. Industrija je močno odtegnila delovno silo kmetijstvu. Tako je bilo po popisu prebivalstva leta 1971 v osmih alpskih občinah (brez Škofje Loke) le 15 % kmečkega prebivalstva, v občinah Jesenice, Radovljica, Kamnik in Ravne na koroškem pa med 12 % in 18 %.

Še bolj deagrarizirano podobo pa nam kažejo popisni podatki iz leta 1981 (karta št. 3). Kmečkega prebivalstva (drugačna opredelitev) je bilo samo še 5,6 % v 9 alpskih občinah, kar je bistveno manj od republiškega povprečja 9 %. Tako deleži kmečkega prebivalstva nad 10 % in predvsem nad 15 % za alpski svet predstavljajo že relativno visoke vrednosti. Glavna ugotovitev je, da so ti relativno visoki deleži kmečkega prebivalstva značilni za južni in severovzhodni del slovenskega alpskega sveta, ki ga pravzaprav lahko istovetimo s predalpskim svetom (v orografskem smislu) znotraj obravnavanih občin. To je seveda razumljivo spričo prirodnih pogojev za kmetovanje. Na območju pravih visokih Alp so za poselitev in kmetijsko dejavnost primerne le ozke alpske doline z nekaterimi razširitvami, v predalpskem svetu pa je poselitev segla tudi navzgor po pobočjih, na terase in planote. Velike površine s sorazmerno visokim deležem čistega kmečkega prebivalstva (nad 15 %) so tako značilne predvsem za 3 občine. Kot najbolj kmečka sigurno izstopa občina Mozirje, kjer je tudi največ katastrskih občin z nad 30 % ali celo 50 % kmečkega prebivalstva. Z izjemo neposredne okolice občinskega središča velja to skoraj za celo občino. Podobna, a že bolj omiljena je situacija v občini Ravne na Koroškem. Tu moramo ločiti industrializirano Mežiško dolino in ozke doline njenih pritokov na eni strani ter hribovska območja pod Peco, Uršljo goro in na Strojni na drugi strani, ki izkazujejo relativno visoke deleže kmečkega prebivalstva. Podobno lahko trdimo tudi za občino

DELEŽ KMEČKEGA PREBIVALSTVA PO KATASTRSKIH OBČINAH LETA 1981

1 : 400 000

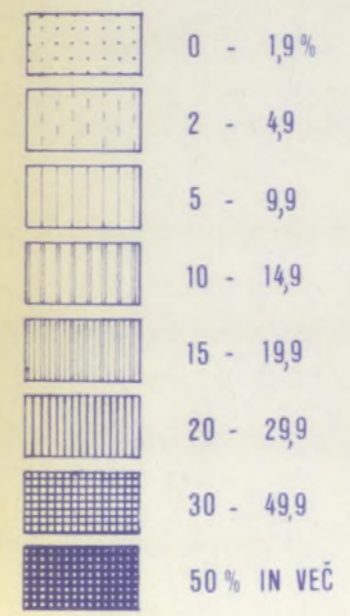
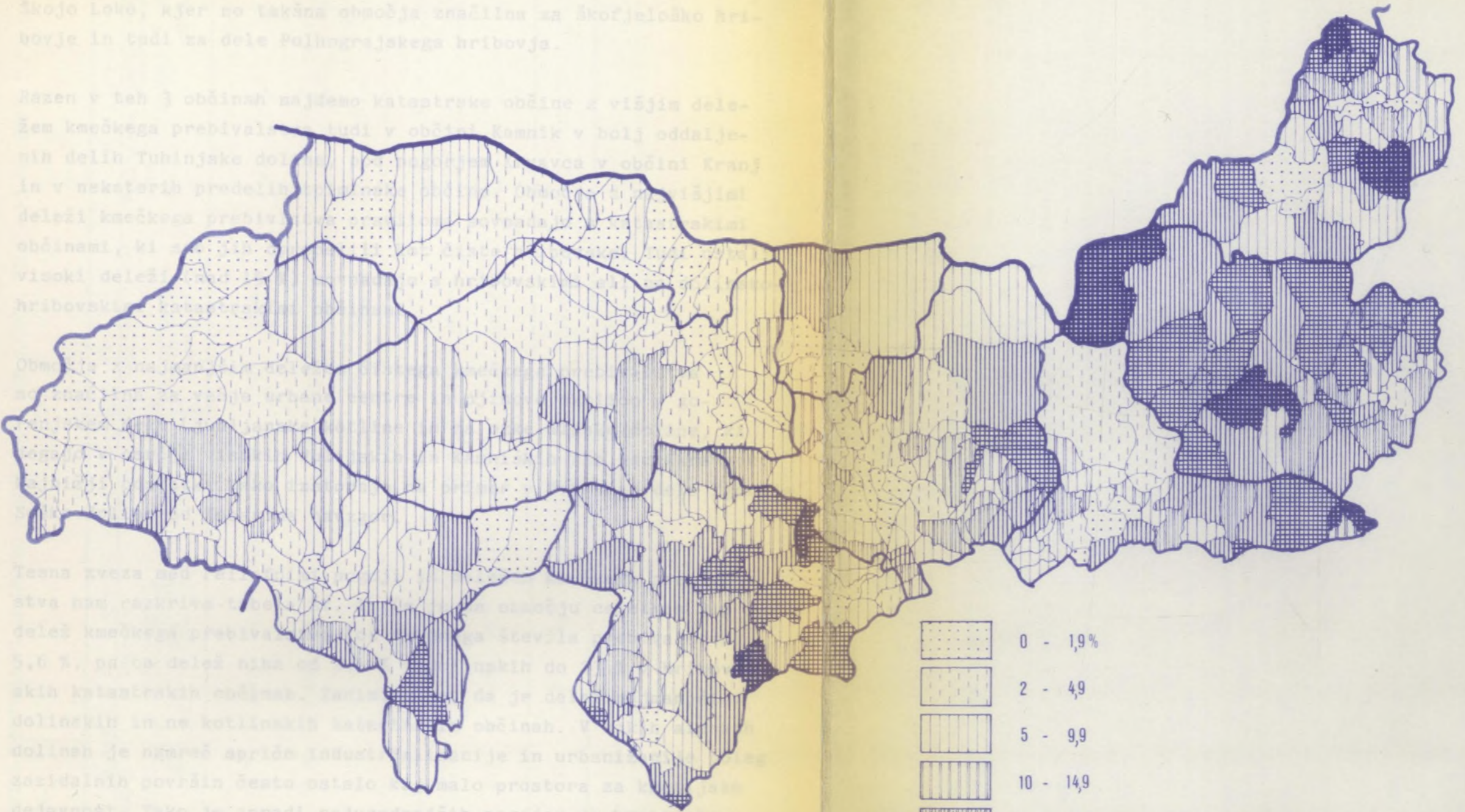
Škofo Loko, kjer so takšna območja značilna za Škofjeloško hribovje in tudi za dele Polhograjskega hribovja.

Razen v teh 3 občinah najdemo katastrske občine z višjim deležem kmečkega prebivalstva tudi v občini Kamnik v bolj oddaljenih delih Tuhinjske doline, v občini Kranj in v nekaterih predelih ... deleži kmečkega prebivalstva ... občinami, ki ... visoki deleži ... hribovski ...

Območje ...

Temna zveza ... stva ... delež kmečkega prebivalstva ... 5,6 %, ... delež ... katastrskih občin ... dolinskih in ne kotlinskih ... dolin je ... površin ... dejavnost ...

V ... IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI, XI. 1986
NOSILEC NALOGE: JURIJ SENEGAČNIK
AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ
in v drugih 24 % celotnega kmečkega prebivalstva ... 20,6 % v kotlinah, kjer je sicer 31,2 % vsa ...

Škojo Loko, kjer so takšna območja značilna za škofjeloško hribovje in tudi za dele Polhograjskega hribovja.

Razen v teh 3 občinah najdemo katastrske občine z višjim deležem kmečkega prebivalstva tudi v občini Kamnik v bolj oddaljenih delih Tuhinjske doline, pod pogorjem Krvavca v občini Kranj in v nekaterih predelih tolminske občine. Območja z najvišjimi deleži kmečkega prebivalstva praviloma sovpadajo s katastrskimi občinami, ki smo jih opredelili kot čiste hribovske. Tudi ostali visoki deleži (nad 15 %) sovpadajo s hribovskimi ali pa dolinsko-hribovskimi katastrskimi občinami.

Območja z najmanjšim deležem čistega kmečkega prebivalstva so značilna za večje urbane centre in njihovo okolico v gorenjskem delu Ljubljanske kotline in za ozke alpske doline, ki segajo v osrčja visokih Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank. Najnižji odstotki tako izstopajo na primer v dobršnem delu Zgornje Soške doline od Kobarida navzgor.

Tesna zveza med reliefnimi pogoji in deležem kmečkega prebivalstva nam razkriva tabela št. 1. Če je na območju celotnih Alp delež kmečkega prebivalstva od skupnega števila prebivalstva 5,6 %, pa ta delež niha od 2,1 % v dolinskih do 23 % v hribovskih katastrskih občinah. Zanimivo je, da je delež najmanjši v dolinskih in ne kotlinskih katastrskih občinah. V ozkih alpskih dolinah je namreč spričo industrializacije in urbanizacije poleg zazidalnih površin često ostalo kaj malo prostora za kmetijsko dejavnost. Tako je zaradi najugodnejših pogojev za kmetijstvo v kotlinah ta delež le malce višji. Število kmečkega prebivalstva pa ni v hribovskih in dolinsko hribovskih katastrskih občinah najvišje le relativno, ampak tudi absolutno. V prvih je 28,6 % in v drugih 24 % celotnega kmečkega prebivalstva v primerjavi z 20,6 % v kotlinah, kjer je sicer 31,2 % vsega prebivalstva.

Tabela št. 1 SKUPNO ŠTEVILO PREBIVALSTVA IN KMEČKO PREBIVALSTVO TER NJIHOVI DELEŽI PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN LETA 1981

Reliefni tip k.o.	Skupno št. preb.	Kmečko prebivalstvo								Deleži v %				
		skupaj		s kmečkimi gospodarstvi		ženske		aktivni		Prebivalstvo skupaj	Kmečko prebivalstvo			
		št.	% kmeč. od sk.	št.	% od št. kmeč.pr.	št.	% od št. kmeč.pr.	št.	% od št. kmeč.pr.		skupaj	s kmeč. gospod.	ženske	aktivni
Kotlinske k.o.	81835	3050	3,7	2673	87,6	1642	53,8	1783	58,5	31,2	20,6	19,2	20,9	20,4
Kotlinsko hribovske	39902	1420	3,6	1246	87,7	773	54,4	859	60,5	15,2	9,6	8,9	9,8	9,8
Dolinske	80353	1664	2,1	1572	94,4	941	56,5	1153	69,3	30,7	11,2	11,3	12,0	13,1
Dolinsko-hribovske	30803	3558	11,6	3479	97,8	1907	53,6	2146	60,3	11,8	24,0	25,0	24,3	24,4
Hribovske	18371	4225	23,0	4116	97,4	2125	50,3	2342	55,4	7,0	28,6	29,6	27,0	26,7
Prehodne	10744	875	8,1	838	95,8	468	53,5	493	56,3	4,1	5,9	6,0	6,0	5,6
S K U P A J	262037	14792	5,6	13924	94,1	7856	53,1	8776	59,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela št. 2 SKUPNO ŠTEVILO PREBIVALSTVA IN KMEČKO PREBIVALSTVO TER NJIHOVI DELEŽI PO DEMOGRAFSKIH TIPIH LETA 1981

Demografsko območje	Skupno št. prebivalstva	Kmečko prebivalstvo				Deleži v %		
		Skupaj		Ženske		Prebivalstvo skupaj	Kmečko prebivalstvo	
		št.	% kmečkega od skupnega	št.	% od št. kmeč.preb.		skupaj	ženske
Močne depopulacije	1703	191	11,2	97	50,8	0,6	1,3	1,2
Zmerne depopulacije	19609	3699	18,9	1883	50,9	7,5	25,0	24,0
SZD	31469	4559	14,5	2394	52,5	12,0	30,8	30,5
SZK	37573	3323	8,8	1898	57,1	14,3	22,5	24,2
Zmerna koncentracija	133996	2323	1,7	1217	52,4	51,1	15,7	15,5
Močna koncentracija	37658	697	1,8	367	52,6	14,1	4,7	4,7
S K U P A J	262037	14792	5,6	7856	53,1	100,0	100,0	100,0

Popis prebivalstva loči člane gospodinjestev, ki imajo in ki nimajo kmečkih gospodarstev. Tudi tukaj se nam pokaže korelacijska zveza. Bolj ko prehajamo od kotlinskih (87,6 %) preko dolinskih (94,4 %) do hribovskih katastrskih občin (97,4 %), več je tistih, ki imajo kmečka gospodarstva. Tudi njihovo absolutno število je večje v hribovskih (29,6 %) in dolinsko-hribovskih (25 %) kot pa v kotlinskih (19,2 %) ali dolinskih (11,3 %).

Zanimivi so tudi podatki o številu in deležu ženskega kmečkega prebivalstva po reliefnih tipih. Tudi tu opažamo zvezo, saj je delež žensk (povprečje za Alpe - 53,1 %) precej podpovprečen ravno v hribovskih katastrskih občinah (50,3 %) in nadpovprečen v ostalih. Najvišji pa je v dolinskih (56,6 %), ki so najbolj deagrarnizirane. Če bi obenem primerjali še podatke o starostni strukturi žensk, bi dobili še neugodnejšo sliko. Vse to kaže na pereč problem pomanjkanja žensk na kmetijah, kar se s prehajanjem iz dolin v gore še stopnjuje.

Če obravnavamo kmečko prebivalstvo po demografskih območjih (tabela št. 2), opazimo zmanjševanje deleža kmečkega prebivalstva, ko gremo od območij depopulacije na območja koncentracije, in sicer od 18,9 % na območjih zmerne depopulacije do 1,7 % na območjih zmerne koncentracije. Zanimivo je, da skrajnih vrednosti ne predstavljata zmerna in močna koncentracija in depopulacija. Celotna območja depopulacije in tudi stagnacije prebivalstva imajo za Alpe nadpovprečno visok delež kmečkega prebivalstva, šele pri zmerni koncentraciji pa postane pojav ravno nasproten. Tako je pri ekstremnih vrednostih - pri zmerni depopulaciji delež kmečkega prebivalstva relativno več kot trikrat večji od alpskega povprečja, pri zmerni koncentraciji pa več kot trikrat manjši. Če pa obravnavamo delež žensk med kmečkim prebivalstvom, vidimo, da sicer relativno narašča, ko gremo od območij depopulacije proti območjem koncentracije,

vendar doseže najvišjo vrednost na območjih stagnacije z značilnostmi koncentracije prebivalstva.

6. Gospodinjstva s kmečkimi gospodarstvi in sodelovanje z zadrugo

Proces, ki smo ga opazili pri obravnavi čistega kmečkega prebivalstva, opazimo tudi pri obravnavi deleža gospodinjstev s kmečkimi gospodarstvi v primerjavi s številom vseh gospodinjstev (tabela št. 3). V povprečju je takšnih gospodinjstev v alpskem svetu 23,1 %. Ta procent se strmo dviga od najnižje vrednosti 15,5 % pri kotlinskih katastrskih občinah do 70,1 % pri hribovskih. Nadpovprečne vrednosti imajo tudi dolinsko-hribovske in prehodne katastrske občine. K bolj hribovskim značajem reliefa pa se le relativno večja število kmečkih gospodarstev. Absolutne številke namreč ostajajo največje v kotlinskem in dolinskem tipu.

Pri obravnavi kooperantstva z zadrugo ali organizacijo združenega dela zopet vidimo jasno zvezo z reliefnimi tipi. Od kotlinskih katastrskih občin, kjer sodeluje z zadrugo ali OZD 40,4 % gospodinjstev s kmečkimi gospodarstvi ta delež rahlo pade pri najbolj deagrariziranih dolinskih katastrskih občinah (35,2 %), potem pa močno poraste pri hribovskih enotah (53 %). Tako hribovski tip izkazuje tudi absolutno največje število takih gospodinjstev. Povprečje znaša 42,1 %.

S prehajanjem od območij močne depopulacije preko vseh ostalih do območij močne koncentracije prebivalstva se močno zmanjšuje delež gospodinjstev s kmečkimi gospodarstvi, in sicer od 67,2 % na 8,9 % (tabela št. 4). Tudi tukaj je podpovprečen delež takšnih s kmečkimi gospodarstvi le na območjih zmerne in močne koncentracije. Razvidna je tudi zveza med kooperantstvom z zadrugo in demografskimi območji. Med gospodinjstvi s kmečkimi gospodarstvi najbolj pogosto sodelujejo z zadrugo (ali OZD) na območjih zmerne depopulacije (v 50,5 % primerih). Potem ta delež

Tabela št. 4 SKUPNO ŠTEVILO GOSPODINJSTEV, GOSPODINJSTVA S KMEČKIMI GOSPODARSTVI IN GOSPODINJSTVA, KI PROIZVODNO SODELUJEJO Z ZADRUGO ALI OZDOM PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH IN NJIHOVI DELEŽI V % (LETO 1981)

Tabela št. 3 SKUPNO ŠTEVILO GOSPODINJSTEV, GOSPODINJSTVA S KMEČKIMI GOSPODARSTVI IN GOSPODINJSTVA, KI PROIZVODNO SODELUJEJO Z ZADRUGO ALI OZDOM PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN IN NJIHOVI DELEŽI V % (LETO 1981)

Demografsko območje	Vsa	S kmečkimi gospodarstvi		Sodelujejo z zadrugo		Vsa gospodinjstva	S kmečkimi gospodarstvi		Sodelujejo z zadrugo
		št.	%	št.	%		št.	%	
Reliefni tip k.o.	549	Gospodinjstva				Delež gospodinjstev v %			
Zbirna depopulacija	591	S kmečkimi gospodarstvi		Sodelujejo z zadrugo		Vsa gospodinjstva	S kmečkimi gospodarstvi	Sodelujejo z zadrugo	
	9182	št.	%	št.	%	10,8	24,6	27,3	
Kotlinske k.o.	26574	4120	15,5	1664	40,4	31,3	21,2	20,2	
Kotlinsko-hribovske	12343	2008	16,3	783	39,0	14,6	10,3	9,5	
Dolinske	26944	4786	17,8	1686	35,2	31,8	24,5	20,5	
Dolinsko-hribovske	10516	3800	36,1	1715	45,1	12,4	19,4	20,8	
Hribovske	5112	3586	70,1	1900	53,0	6,0	18,4	23,1	
Prehodne	3163	1228	38,8	480	39,1	3,7	6,3	5,8	
S K U P A J	84652	19528	23,1	8228	42,1	100,0	100,0	100,0	

Tabela št. 4 SKUPNO ŠTEVILO GOSPODINJSTEV, GOSPODINJSTVA S KMEČKIMI GOSPODARSTVI IN GOSPODINJSTVA, KI PROIZVODNO SODELUJEJO Z ZADRUGO ALI OZDOM PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH IN NJIHOVI DELEŽI V % (LETO 1981)

Demografsko območje	G o s p o d i n j s t v a				Delež gospodinjestev v %			
	Vsa	S kmečkimi gospodarstvi		Sodelujejo z zadrugo		Vsa gos- podinjstva	S kmečkimi gospodarstvi	Sodelujejo z zadrugo
		št.	%	št.	%			
Močne depopulacije	549	369	67,2	161	43,6	0,6	1,9	2,0
Zmerna depopulacija	5918	3848	65,0	1944	50,5	7,0	17,1	23,6
SZD	9182	4804	52,3	2247	46,8	10,8	24,6	27,3
SZK	10956	4407	40,2	2053	46,6	12,9	22,6	24,9
Zmerna koncentracija	44326	4874	11,0	1488	30,5	52,4	25,0	18,1
Močna koncentracija	13721	1226	8,9	335	27,3	16,2	6,3	4,1
S K U P A J	84652	19528	23,1	8228	42,1	100,0	100,0	100,0

SZD - stagnacija z značilnostmi depopulacije

SZK - stagnacija z značilnostmi koncentracije

uapda preko območij stagnacije, ki so še nad alpskim povprečjem (ca 47 %), do območij zmerne (30,5 %) in močne (27,3 %) koncentracije prebivalstva. Edino območje močne depopulacije nima pričakovanega ekstremno visokega deleža, saj gre tu marsikje za ostarela in socialno nemobilna gospodinjstva, katerih kmetijska dejavnost služi le za lastno oskrbo.

7. Uporabljena površina kmetijskih zemljišč in mehanizacija

Pri podatkih popisa prebivalstva iz leta 1981 lahko vidimo razlike med površinami, ki so jih gospodinjstva imela v lasti, in površinami, ki so jih ta gospodinjstva tudi uporabljala. Zaradi pojavov najemanja zemlje ti dve številki nista identični. V alpskem svetu je sicer uporabljenih površin za približno 3 % manj kot tistih v lasti uporabnikov, vendar so določene razlike glede na reliefni tip. Pri kotlinskih, hribovskih in prehodnih tipih te razlike ne presegajo 2 %. Pri dolinskih in dolinsko-hribovskih enotah je moč opaziti večji presežek (5 % ali več) lastnih površin nad obdelovalnimi (manjše zanimanje za kmetijsko dejavnost), dočim je pri kotlinsko-hribovskih katastrskih občinah uporabljenih površin za 3 % več od lastnih (tabela št. 5). Nosilci kmetijske proizvodnje na teh prirodno ugodnejših zemljiščih številneje najemajo zemljo kot drugod.

Če primerjamo deleže obdelovalne zemlje od skupne zemlje v lasti in deleže obdelovalne zemlje od skupne obdelovalne zemlje so slednji povsod višji. Največja razlika je pri kmetijsko najugodnejšem kotlinskem tipu, kjer pa je delež obdelovalne zemlje tudi najvišji (50,2 % uporabljenih površin). Ta delež pada preko kotlinsko-hribovskega in dolinskega tipa na 29,9 % pri dolinsko-hribovskem tipu. Zanimivo je, da ta predstavlja najnižjo vrednost in ne čisti hribovski tip (32,5 %). Tudi vsi ostali izračuni v tabeli št. 5 kažejo na to, da kotlinski in kotlinsko-hribovski tip izkazujeta najvišji odstotek tako pri

Tabela št. 5 POVRŠINE ZEMLJIŠČ IN ŠTEVILO TRAKTORJEV TER NJIHOVI DELEŽI PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN (LETO 1981)

Reliefni tip k.o.	Površina v ha						Delež površine v %				Traktorji		Obdelovalna površina na 1 traktor v ha
	L a s t n a			U p o r a b l j e n a			L a s t n a		U p o r a b l j e n a		št.	%	
	skupna	obdelo valna	%	skupna	obdelo valna	%	skupna	obdelo valna	skupna	obdelo valna			
	ha	ha	%	ha	ha	%	%	%	%	%	št.	%	
Kotlinske	20795	10052	48,3	20429	10256	50,2	11,4	15,7	11,6	16,2	2002	21,5	5,12
Kotlinsko-hribovske	12090	4888	40,4	12395	5004	40,4	6,7	7,6	7,0	7,9	883	9,5	5,67
Dolinske	33636	12588	37,4	31557	12334	39,0	18,5	19,6	18,0	19,5	1777	19,1	6,94
Dolinsko-hribovske	49543	14720	29,7	46870	14019	29,9	27,3	23,0	26,7	22,1	2051	22,0	6,84
Hribovske	53946	17514	32,5	52685	17255	32,7	29,7	27,3	30,0	27,3	2129	22,9	8,10
Prehodne	11702	4355	37,0	11819	4416	37,4	6,4	6,8	6,7	7,0	472	5,1	9,36
S K U P A J	181712	64117	35,3	175755	63284	36,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9314	100,0	6,79

Tabela št. 6 UPORABLJENA POVRŠINA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN ŠTEVILO TRAKTORJEV TER NJIHOVI DELEŽI PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH (LETO 1981)

Demografsko območje	Uporabljena površina v ha			Delež površine v %		Traktorji		Obdelovalna površina na 1 traktor v ha
	Skupna ha	Obdelovalna ha	%	Skupna %	Obdelovalna %	št.	%	
Močna depopulacija	4492	1457	32,8	2,6	2,3	202	2,2	7,2
Zmerna depopulacija	50743	17032	33,6	28,9	26,9	1920	20,6	8,9
SZD	54098	17727	32,8	30,8	28,0	2799	30,0	6,3
SZK	35319	13735	38,9	20,1	21,7	2348	25,2	5,8
Zmerna koncentracija	25554	10952	42,9	14,5	17,3	1690	18,1	6,5
Močna koncentracija	5651	2345	41,5	3,2	3,7	355	3,8	6,6
S K U P A J	175755	63284	36,0	100,0	100,0	9314	100,0	6,8

uporabljenih kot pri obdelovalnih zemljiščih. Če pa primerjamo te podatke po demografskih območjih (tabela št. 6), delež obdelovalnih uporabljenih površin od skupnih uporabljenih površin narašča od območij depopulacije proti območjem koncentracije. Tudi ta zveza je jasno razvidna.

Od podatkov o kmetijski mehanizaciji na žalost razpolagamo le s številom traktorjev. Če to število primerjamo z obdelovalnimi površinami, zopet takoj opazimo določene zakonitosti. Pri kotlinskem in kotlinsko-hribovskem tipu je relativno nadpovprečno veliko traktorjev (vzeto je povprečje alpskih občin), pri dolinskem in dolinsko-hribovskem tipu so vrednosti blizu povprečja, najslabše pa so mehanizirane katastrske občine hribovskega in prehodnega tipa. To je seveda le relativno, saj imajo v absolutnih številkah v hribovskih katastrskih občinah največ traktorjev (tabela št. 5). Zanimivo podobo pa dajejo ta razmerja pri obravnavi po demografskih območjih (tabela št. 6). Če tudi tu primerjamo vrednosti obdelovalnih površin na en traktor vidimo, da podpovprečno mehaniziranost izkazujejo območja depopulacije, nadpovprečno pa območja stagnacije in koncentracije prebivalstva. Pri tem je interesantno, da imajo tako relativno kot absolutno največje število traktorjev območja stagnacije.

8. Število in struktura živine

Zaradi primerljivosti podatkov smo absolutne podatke o številu živine pretvorili v GNŽ. Pri tem smo uporabili naslednje vrednosti:

konji	1,3 GNŽ
teleta in mlado govedo	0,5 "
krave in breje junice	1,0 "
voli, biki idr.	1,4 "
jagnjeta in mlade ovce	0,05 "

Tabela št. 7 ŠTEVILO IN STRUKTURA ŽIVINE PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN LETA 1981

Reliefni tip k.o.	Konji		Govedo		Ovce		Prašiči		Perutnina		SKUPAJ	
	GNŽ	%	GNŽ	%	GNŽ	%	GNŽ	%	GNŽ	%	GNŽ	%
Kotlinske k.o.	531,7	6,6	7258,4	90,1	52,32	0,6	162,90	2,0	49,70	0,6	8055,02	100,0
Kotlinsko- hribovske	335,4	4,1	7733,7	93,9	53,39	0,6	76,46	0,9	34,76	0,4	8233,71	100,0
Dolinske	443,3	4,1	9575,5	89,6	327,83	3,1	249,34	2,3	84,73	0,8	10680,7	100,0
Dolinsko- hribovske	756,6	4,5	14863,3	89,4	396,24	2,4	560,18	3,4	51,42	0,3	16627,74	100,0
Hribovske	691,6	4,1	15398,0	91,3	201,76	1,2	518,63	3,1	50,56	0,3	16860,55	100,0
Prehodne	313,3	6,2	4584,4	90,9	36,31	0,7	94,75	1,9	16,09	0,3	5044,85	100,0
S K U P A J	3071,9	4,7	59413,3	90,7	1067,85	1,6	1662,26	2,5	287,26	0,4	65502,57	100,0

Tabela št. 8 DELEŽI ŽIVINE V % PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN

Reliefni tip k.o.	Konji	Govedo	Ovce	Prašiči	Perutnina	S K U P A J
Kotlinske k.o.	17,3	12,2	4,9	9,8	17,3	12,2
Kotlinsko-hribovske	10,9	13,0	5,0	4,6	12,1	12,4
Dolinske	14,4	16,1	30,7	15,0	29,5	16,4
Dolinsko-hribovske	24,6	25,0	37,0	33,7	17,9	25,5
Hribovske	22,5	25,9	18,8	31,2	17,6	25,7
Prehodne	10,2	7,7	3,4	5,7	5,6	7,7
S K U P A J	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ostale ovce	0,1 GNŽ
pujski in mladi prašiči	0,03 "
plemenite svinje in mlade breje svinje	0,25 "
merjasci idr.	0,3 "
odrasla perutnina	0,0015

Število živine preračunano v GNŽ nam pokaže, da dobrih devet desetih (90,7 %) predstavlja govedo. Vsa ostala živina (konji - 4,7 %, prašiči - 2,5 %, ovce - 1,6 % in perutnina - 0,4 %) predstavlja zelo majhne deleže. Če pogledamo situacijo po posameznih reliefnih tipih, vidimo, da je v absolutnih številkah največ živine v dolinsko-hribovskih in hribovskih katastrskih občinah (tabeli št. 7 in 8). Če pa analiziramo še strukturo živine, dobimo naslednjo sliko o tem, kakšna živina je v določenem reliefnem tipu relativno nadpovprečno zastopana. Pri kotlinskem tipu so nadpovprečno zastopani konji in perutnina, pri kotlinsko-hribovskem govedo, pri dolinskem ovce in perutnina, pri dolinsko-hribovskem ovce in prašiči, pri hribovskem govedo in prašiči ter pri prehodnem konji. Tu smo navedli primere, ki nekoliko bolj odstopajo od povprečja, vendar nam nekih zelo izrazitih zakonitosti ne nakazujejo. Vseeno pa se iz teh številke le zrcali pogojenost različnih tipov živinoreje s strani reliefa. Ovce imajo bistveno nadpovprečne vrednosti v dolinskih in delno tudi dolinsko-hribovskih enotah. Za ovčerejo je znano, da je značilna za najmanj obljudena visokogorska pasišča, ki pa jih najdemo ravno v dolinskem tipu Zgornjega Posočja in Doline. Tukaj nam v bistvu več povedo kasneje navedeni podatki o živini po občinah.

Posebno pozornost pa smo namenili še drugačnemu prikazu intenzitete živinoreje, in sicer smo izračunavali število GNŽ na hektar kmetijskih zemljišč, ki so v zvezi z živinorejo. Tako smo tukaj sešteli površine njiv, travnikov, pašnikov in tudi

ŠTEVILO GNŽ NA HA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ
PO KATASTRSKIH OBČINAH LETA 1979

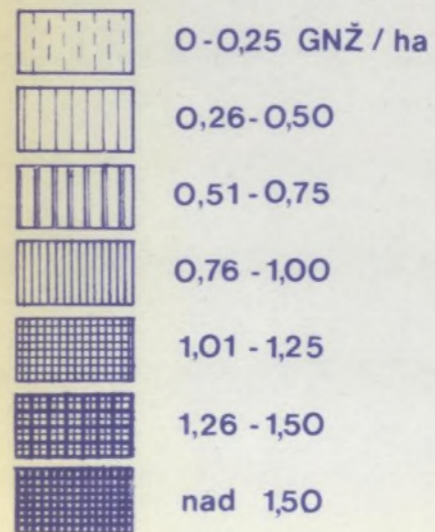
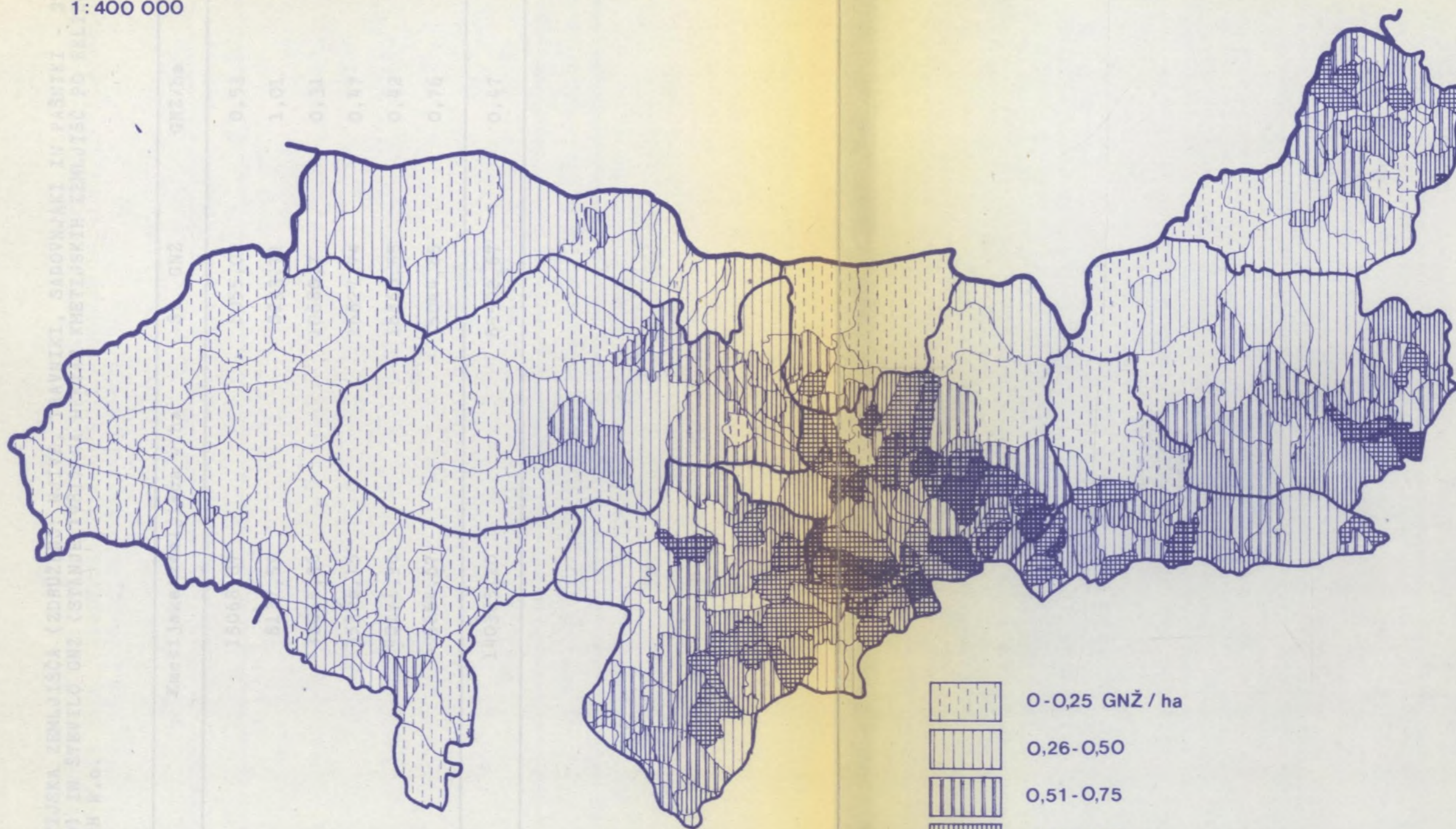
sadovnjakov. Ti so v gorskem svetu praviloma travnati in bi jih lahko šteli k travniku ali pašniku. Za to primerjavo smo uporabili podatke iz leta 1979, pri živini pa podatke iz leta 1981. Tako je nastala tudi karta št. 4, iz katere je lepo razvidno, da imajo najnižje število GNŽ na hektar kmetijskih zemljišč vse tiste katastrske občine, ki pokrivajo visokogorski svet Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank. Večinoma je ta vrednost pod 0,25 GNŽ/ha, ali pa kvečjemu med 0,26 in 0,50 GNŽ/ha. Te vrednosti pa so še nekoliko nižje v Julijskih Alpah kot pa v Kamniških Alpah ali Karavankah. Tu najbolj izstopa občina Tolmin z najnižjimi vrednostmi v celotnem Zgornjem Posočju od Kobarida navzgor. Očitno so tukaj vštete pašniške površine tako velike, da povsem izničijo podobo siceršnje uspešnosti živinoreje nekaterih območij v tej občini.

Če prehajamo iz osrednjih visokogorskih predelov Alp proti alpskemu obrobju v sredogorski svet občin Škofja Loka, Mozirja in Raven, vidimo, da se vrednost GNŽ na hektar vedno bolj dviga. Za alpski svet prave visoke vrednosti (med 1 in 1,5 GNŽ/ha) pa dosežemo predvsem v Ljubljanski kotlini in nekaterih širših dolinah ali kotlinicah (Poljanska dolina, spodnji del Savinjske doline v okviru občine Mozirje), dočim imajo ozke alpske doline zelo nizke vrednosti. Absolutno najvišje vrednosti pa dosega območja izven glavnih urbaniziranih in pozidanih površin v Ljubljanski kotlini predvsem na Sorškem, Kranjskem in Kamniškem polju. Malce višje vrednosti dosega tudi nekatera druga območja v nekoliko bolj hribovitem svetu v občinah Škofja Loka in Ravne.

Če si ogledamo še povprečno število GNŽ na hektar po posameznih reliefnih tipih, dobimo zanimive rezultate (tabela št.9). Daleč nad alpskim povprečjem 0,47 GNŽ/ha so kotlinsko-hribovske katastrske občine, nadpovprečne so tudi kotlinske. Dolinsko-hribovski tip ustreza povprečju, podpovprečen je hribovski

ŠTEVILO GNŽ NA HA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ (njive, travniki, sadovnjaki, pašniki) PO KATASTRSKIH OBČINAH LETA 1979

1:400 000

IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI, XI.1986
NOSILEC NALOGE : JURIJ SENEGAČNIK
AVTOR KARTE : BOŽENA ANTONIČ

Tabela št. 9 KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (ZDRUŽENO: NJIVE, TRAVNIKI, SADOVNJAKI IN PAŠNIKI - STANJE 1979) IN ŠTEVILO GNŽ (STANJE 1981) NA HEKTAR KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO RELIEFNIH TIPIH k.o.

Reliefni tip k.o.	Kmetijska zemljišča v ha	Št. GNŽ	GNŽ/ha
Kotlinske k.o.	15068,87	8055,02	0,53
Kotlinsko-hribovske	8137,59	8233,71	1,01
Dolinske	35015,96	10680,7	0,31
Dolinsko-hribovske	35326,15	16627,74	0,47
Hribovske	40171,96	16860,55	0,42
Prehodne	6664,67	5044,85	0,76
S K U P A J	140385,20	65502,67	0,47
S K U P A J	140385,2	65502,67	0,47

Tabela št. 10 ŠTEVILO GNŽ (STANJE 1981) IN NJEGOVI DELEŽI, KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (ZDRUŽENO: NJIVE, TRAVNIKI, SADOVNJAKI IN PAŠNIKI - STANJE 1979) IN ŠTEVILO GNŽ NA HEKTAR KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH

Demografsko območje	št. GNŽ	%	Kmetijska zemljišča v ha	GNŽ/ha
Neposeljeno	-	-	432,36	-
Močna depopulacija	1127,64	1,7	7708,64	0,15
Zmerna depopulacija	14274,01	21,8	47388,89	0,30
SZD	17883,76	27,3	37641,30	0,48
SZK	16592,80	25,3	25765,65	0,64
Zmerna koncentracija	13062,21	19,9	17659,37	0,74
Močna koncentracija	2562,15	3,9	3788,99	0,68
S K U P A J	65502,67	100,0	140385,2	0,47

TABELA št. 11:

DEMOGRAFSKA OBMOČJA GLEDE NA POVRŠINE PO RELJEFNIH TIPIH KO. ZA OBDOBJE 53-79

	NEPOSELJENO		MOČNA DEPOP. ZMERNNA DEPOP.				STAGNACIJE ZD		S Z K		Z K		MOČNA KONCENT.		SKUPAJ	
	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79
KOTLINSKE KO	3,80	3,76	0,00	0,00	1,94	1,92	5,19	5,13	30,82	31,63	42,30	41,78	15,92	15,75	100,00	100,00
KOTLINSKO-GORSKE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18,29	18,29	29,21	29,22	48,51	48,49	3,97	3,97	100,00	100,00
DOLINSKE	0,00	0,00	0,95	0,95	17,68	17,62	39,22	39,34	26,14	26,10	15,06	15,03	0,92	0,93	100,00	100,00
DOLINSKO-GORSKE	1,94	1,77	5,73	5,76	31,58	31,69	39,47	39,60	17,42	17,26	1,81	1,82	2,01	2,06	100,00	100,00
ČISTO GORSKE	0,02	0,02	10,39	10,35	64,97	65,22	20,43	20,24	3,72	3,70	0,44	0,44	0,00	0,00	100,00	100,00
PREHODNE	0,00	0,00	0,00	0,00	7,04	7,06	29,59	29,58	49,74	49,72	13,62	13,62	0,00	0,00	100,00	100,00
ALPE SKUPAJ	0,83	0,78	4,77	4,76	32,10	32,20	30,21	30,19	19,41	19,40	10,54	10,52	2,10	2,11	100,00	100,00

TABELA št. 12:

DEMOGRAFSKA OBMOČJA GLEDE NA POVRŠINE PO ALPSKIH OBČINAH ZA OBDOBJE 53-79

	NEPOSELJENO		MOČNA DEPOP. ZMERNNA DEPOP.				STAGNACIJE ZD		S Z K		Z K		MOČNA KONCENT.		SKUPAJ	
	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79
JESEHNICE	0,00	0,00	0,00	0,00	5,91	5,92	41,71	41,71	18,33	18,33	34,03	34,02	0,00	0,00	100,00	100,00
KANNIK	0,75	0,75	0,00	0,00	17,24	17,24	31,04	31,04	36,01	36,01	7,92	7,92	7,01	7,00	100,00	100,00
KRAVJ	2,39	2,39	0,00	0,00	20,30	20,28	25,81	25,80	20,11	20,24	25,16	25,07	6,20	6,19	100,00	100,00
MOZIRJE	4,24	3,82	0,00	0,00	40,38	40,53	40,28	40,34	13,28	13,46	1,79	1,82	0,00	0,00	100,00	100,00
RADOVLJICA	0,00	0,00	0,00	0,00	16,74	16,80	37,92	37,71	35,52	35,72	9,03	8,98	0,77	0,76	100,00	100,00
RAVNE NA KOK.	0,00	0,00	12,27	12,25	47,25	47,19	18,54	18,35	10,06	10,15	3,29	3,28	8,56	8,75	100,00	100,00
ŠKOFJA LOKA	0,06	0,06	8,33	8,23	26,89	27,71	30,07	29,72	20,59	20,36	12,36	12,23	1,66	1,65	100,00	100,00
TOLMIN	0,00	0,00	12,71	12,73	61,49	61,48	12,95	13,25	12,00	11,76	0,74	0,76	0,00	0,00	100,00	100,00
TRZIE	0,00	0,00	0,00	0,00	2,94	2,94	76,47	76,47	1,89	1,89	18,67	18,67	0,00	0,00	100,00	100,00
ALPE SKUPAJ	0,83	0,78	4,77	4,76	32,10	32,20	30,21	30,19	19,41	19,40	10,54	10,52	2,10	2,11	100,00	100,00

tip, najnižjo vrednost pa dosega dolinski tip (0,31 GNŽ/ha). Povsem jasna povezava pa se nam razkrije z demografskimi območji (tabela št. 10). Vrednost GNŽ na hektar namreč zelo enakomerno narašča od območij močne depopulacije (0,15 GNŽ/ha) preko območij stagnacije do območij zmerne koncentracije (0,74 GNŽ/ha).

9. Deleži površin in prebivalstva ter aritmetična gostota prebivalstva glede na obravnavano členitev alpskega sveta

Opredelitve posameznih reliefnih tipov in demografskih območij smo razdelali v 3. in 4. poglavju. Oglejmo si sedaj še nekaj števil. Največje površine v slovenskem alpskem svetu zavzemajo območja zmerne depopulacije (32 %) in stagnacije k značilnostmi depopulacije (30 %). Sledijo območja stagnacije z značilnostmi koncentracije (slaba petina in območja zmerne koncentracije prebivalstva (dobra desetina površja). Ostala omrežja zavzemajo precej manjše površine (tabela št. 11). Razvidna je seveda velika soodvisnost od reliefnega faktorja saj kotlinski tip izkazuje veliko višje deleže površin koncentracije prebivalstva in hribovski tip veliko večje deleže površin depopulacije. Zanimivo je tudi spremljanje tega pojava po posameznih alpskih občinah (tabela št. 12). Zelo visoke deleže površin depopulacije izkazuje občini Ravne in Tolmin, visoke deleže površin koncentracije pa predvsem Kranj in Jesenice.

Če bi sedaj ogledamo še podatke o prebivalstvu glede na to dvojno členitev, opazimo precejšnje razlike med leti 1953 in 1979 (tabela 13). Višje vrednosti pri depopulaciji prebivalstva so seveda značilne za hribovski tip, dočim je koncentracija značilna za dolinski in oba kotlinska tipa. Te vrednosti pa se od leta 1953 do leta 1979 precej spremenijo in sicer so leta 1979 višje vrednosti opazne le na območjih zmerne in močne koncentracije. Relativno gledano prosperirata glede de-

TABELA št. 13:

DEMOGRAFSKA OBMOČJA GLEDE NA PREBIVALSTVO PO RELJEFNIH TIPIH KO. ZA OBDOBJE 53-79

	NEPOSELJENO		MOČNA DEPOP.		ZMERNNA DEPOP.		STAGNACIJE ZD		S Z K		Z K		MOČNA KONCENT.		SKUPAJ	
	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79
KOTLINSKE KO	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49	0,21	1,87	1,05	18,65	13,10	65,63	66,75	13,33	18,87	100,00	100,00
KOTLINSKO-GORSKE	0,00	0,00	0,00	0,00	1,86	0,87	12,39	7,42	14,77	10,79	47,57	48,77	23,38	32,13	100,00	100,00
DOLINSKE	0,00	0,00	1,94	0,43	8,13	4,59	18,32	13,17	13,06	11,49	56,29	65,10	2,22	5,19	100,00	100,00
DOLINSKO-GORSKE	0,00	0,00	2,77	1,15	18,68	12,30	33,15	26,33	21,32	20,29	9,48	11,53	18,56	28,37	100,00	100,00
ČISTO GORSKE	0,00	0,00	9,06	4,95	61,81	56,46	21,42	25,04	5,62	8,39	2,06	5,14	0,00	0,00	100,00	100,00
PREHODNE	0,00	0,00	0,00	0,00	12,06	8,10	31,10	26,72	35,00	35,51	21,83	29,65	0,00	0,00	100,00	100,00
ALPE SKUPAJ	0,00	0,00	2,22	0,67	14,55	8,00	17,27	12,11	16,09	13,91	40,28	48,84	9,56	16,43	100,00	100,00

TABELA št. 14:

DEMOGRAFSKA OBMOČJA GLEDE NA PREBIVALSTVO PO ALPSKIH OBČINAH ZA OBDOBJE 53-79

	NEPOSELJENO		MOČNA DEPOP.		ZMERNNA DEPOP.		STAGNACIJE ZD		S Z K		Z K		MOČNA KONCENT.		SKUPAJ	
	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79	53	79
JESENICE	0,00	0,00	0,00	0,00	2,19	1,18	16,37	11,78	5,98	5,20	75,44	81,82	0,00	0,00	100,00	100,00
KAMNIK	0,00	0,00	0,00	0,00	9,00	4,48	23,31	14,39	16,58	12,72	14,86	15,86	36,23	52,53	100,00	100,00
KRANJ	0,00	0,00	0,00	0,00	3,63	1,68	9,25	5,47	17,39	12,77	60,72	66,40	8,99	13,66	100,00	100,00
MOZIRJE	0,00	0,00	0,00	0,00	22,49	17,20	39,06	34,33	29,38	32,11	9,06	16,34	0,00	0,00	100,00	100,00
RADOVLJICA	0,00	0,00	0,00	0,00	6,32	3,66	17,74	12,43	30,73	26,76	35,88	40,63	9,30	16,50	100,00	100,00
RAVNE NA KOR.	0,00	0,00	6,84	1,90	21,69	10,83	7,25	4,68	9,12	7,23	22,84	26,05	32,22	49,29	100,00	100,00
ŠKOFJA LOKA	0,00	0,00	5,31	1,58	13,02	7,33	18,02	12,81	14,94	12,86	45,24	57,62	3,44	7,76	100,00	100,00
TOLMIN	0,00	0,00	7,27	3,46	52,27	41,63	19,57	20,46	11,13	13,79	9,73	20,64	0,00	0,00	100,00	100,00
TRZIC	0,00	0,00	0,00	0,00	4,00	2,23	18,32	12,86	5,88	5,23	71,77	79,66	0,00	0,00	100,00	100,00
ALPE SKUPAJ	0,00	0,00	2,22	0,67	14,55	8,00	17,27	12,11	16,09	13,91	40,28	48,84	9,56	16,43	100,00	100,00

TABELA št. 15:

ARITMETIČNA GOSTOTA PREBIVALSTVA V LETIH 53 , 61, 71 IN 79 PO RELJEFNIH TIPIH KO

	1953	1961	1971	1979
KOTLINSKE KO.	1,71	2,00	2,39	2,78
KOTLINSKO-GORSKE	1,17	1,32	1,55	1,79
DOLINSKE	0,53	0,58	0,62	0,67
DOLINSKO-GORSKE	0,14	0,15	0,16	0,16
ČISTO GORSKE	0,22	0,21	0,18	0,17
PREHODNE	0,33	0,35	0,35	0,37
ALPE SKUPAJ	0,37	0,40	0,43	0,47

TABELA št. 16:

ARITMETIČNA GOSTOTA PREBIVALSTVA V LETIH 53 , 61, 71 IN 79 PO ALPSKIH OBČINAH

	1953	1961	1971	1979
JESENICE	0,62	0,69	0,73	0,78
KAMNIK	0,61	0,69	0,77	0,88
KRAJČ	0,91	1,05	1,24	1,41
MOZIRJE	0,30	0,29	0,30	0,30
RADOVLJICA	0,38	0,41	0,44	0,48
RAVNE NA KOP.	0,11	0,13	0,15	0,16
SKOPJA LOKA	0,52	0,54	0,60	0,66
TOLMIN	0,26	0,24	0,23	0,22
TRZİČ	0,65	0,73	0,78	0,85
ALPE SKUPAJ	0,37	0,40	0,43	0,47

TABELA št. 17:

ARITMETIČNA GOSTOTA PREBIVALSTVA V LETIH 53 , 61, 71 IN 79 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH

	1953	1961	1971	1979
NEPOSELJENO	0,00	0,00	0,00	0,00
MOČNA DEPOPUL.	0,22	0,19	0,10	0,08
Z D	0,21	0,19	0,16	0,15
S Z D	0,27	0,26	0,25	0,24
S Z K	0,15	0,16	0,16	0,17
Z K	1,86	2,17	2,56	2,90
M K	2,62	3,45	4,67	5,78
ALPE SKUPAJ	0,37	0,40	0,43	0,47

leža prebivalstva le ti dve območji na račun ostalih. Stanje po posameznih občinah pa nam kaže, da najslabšo demografsko podobo kaže občina Tolmin (tabela št. 14). Z izjemo občine Mozirje imajo ostale več kot polovico prebivalstva skoncentriranega na območjih zmerne ali močne koncentracije.

Vse to se seveda odraža na aritmetični gostoti prebivalstva, ki narašča v alpskem svetu od 37 leta 1953 na 47 leta 1979. Naraščanje je značilno za vse reliefne tipe razen za hribovskega, kjer gostota pade od 22 leta 1953 na 17 leta 1979 (tabela št. 15). Stanje po občinah nam kaže, da povprečna aritmetična gostota prebivalstva pada samo v občini Tolmin, ostaja na isti ravni v občini Mozirje, povsod drugod pa narašča (tabela št. 16). Slika tega pojava pa je po demografskih območjih seveda najbolj jasna, saj so ta območja s tem pojavom sploh opredeljena (tabela št. 17).

10. Izraba zemlje in tipologija spreminjanja izrabe zemlje

Podatki o izrabi zemlje (tako absolutna števila kot deleži v %) v letih 1953 in 1979 (tabele št. 18, 19, 20, 21, 22, 23) nam kažejo precejšnje razlike kar se tiče obravnavanih členitev alpskega sveta. Prvo mesto po površinah zajemajo gozdovi, ki v razdobju 1953-1979 povečajo svoje površine od 47,5 % na 53,7 %. Na drugem mestu je kategorija pašnikov, ki se v tem razdobju zmanjša od 17,5 % na 13,9 %. Zemljiški kategoriji travnikov in nerodovitnega si delita 3. in 4. mesto, in sicer ostajajo pri obojih vrednosti okrog 12 %. Peta kategorija so njive, katerih delež se od 8,5 % zmanjša na 5,9 %. Od ostalih kategorij se gibljejo okrog vrednosti 1 % edino le še sadovnjaki. Vse ostalo kot so vinogradi, vrtovi in močvirja predstavlja zanemarljivo majhne površine. Seveda pa nastopajo velike razlike po posamez-

TABELA št. 18:

PODATKI O IZRABI ZEMLJE LETA 1979 (POVRŠINE ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ - PO RELJEFNIM TIPIH KO.

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	757,543	536,500	108,823	0	862	104,021	1,097,399	16,554	252,727	2,874,429
KOTLINSKO-GORSKE	253,767	267,654	54,038	0	207	238,300	1,039,930	400	143,675	1,997,971
DOLINSKE	287,380	1,291,406	49,604	13	54	1,873,206	4,730,366	506	2,340,205	10,572,740
DOLINSKO-GORSKE	482,658	1,419,976	70,337	82	31	1,559,644	7,197,449	1,199	1,445,298	12,176,674
ČISTO GORSKE	556,997	1,565,837	52,760	8	0	1,841,602	6,625,258	0	824,479	11,466,939
PREHODNE	115,225	308,311	34,776	0	12	208,155	1,749,326	806	240,072	2,656,683
ALPE SKUPAJ	2,453,570	5,389,684	370,338	101	1,166	5,824,928	22,439,728	19,465	5,246,456	41,745,436

TABELA št. 19:

PODATKI O IZRABI ZEMLJE LETA 1979 (POVRŠINE ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ - PO DEMOGRAFSKIM OBMOČJEM)

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
NEPOSELJENO	5,759	15,909	286	0	0	21,282	281,651	0	3,133	328,020
MOČNA DEPOPUL.	47,102	274,346	3,928	0	0	445,488	1,056,066	633	161,663	1,989,226
Z D	514,719	1,905,769	43,805	27	0	2,274,596	7,026,839	28	1,678,976	13,444,759
S Z D	556,434	1,449,953	96,168	65	65	1,661,575	7,122,484	1,543	1,715,982	12,604,269
S Z K	611,795	865,364	81,648	5	7	1,017,258	4,413,318	886	1,111,082	8,101,863
Z K	555,488	723,552	115,903	4	909	370,994	2,113,932	16,055	498,022	4,394,859
M K	162,273	154,291	28,600	0	185	33,735	425,438	320	77,598	882,440
ALPE SKUPAJ	2,453,570	5,389,684	370,338	101	1,166	5,824,928	22,439,728	19,465	5,246,456	41,745,436

TABELA št. 20:

STRUKTURA IZRABE ZEMLJE LETA 1953 (DELEŽ ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ) - PO RELJEFNIM TIPIH KO.

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	35,03	14,50	1,48	0,00	1,23	4,73	36,72	0,55	5,71	100,00
KOTLINSKO-GORSKE	16,38	12,73	1,07	0,00	0,85	14,25	48,41	0,23	6,03	100,00
DOLINSKE	4,10	12,52	0,28	0,00	0,29	20,43	40,85	0,30	21,18	100,00
DOLINSKO-GORSKE	6,10	11,77	1,46	0,01	0,37	17,08	51,55	0,00	11,63	100,00
ČISTO GORSKE	7,36	13,05	2,23	0,00	0,30	20,86	48,56	0,00	7,61	100,00
PREHODNE	6,82	12,82	0,21	0,00	1,01	8,72	61,68	0,01	8,69	100,00
ALPE SKUPAJ	8,46	12,61	1,27	0,00	0,45	17,45	47,51	0,12	12,08	100,00

TABELA št. 21:

STRUKTURA IZRABE ZEMLJE LETA 1953 (DELEŽ ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ) - PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJEM

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
NEPOSELJENO	3,13	4,36	11,57	0,00	0,00	10,64	69,40	0,00	0,87	100,00
MOČNA DEPOPUL.	4,00	14,56	0,00	0,00	0,13	29,49	44,21	0,00	7,58	100,00
Z D	5,54	14,14	1,72	0,00	0,18	20,29	45,48	0,00	12,61	100,00
S Z D	6,76	11,22	1,33	0,01	0,50	16,79	49,70	0,26	13,39	100,00
S Z K	10,34	10,24	0,70	0,00	0,45	16,22	48,97	0,00	13,03	100,00
Z K	17,81	15,58	0,65	0,00	1,19	10,64	44,32	0,45	9,32	100,00
M K	25,26	14,98	0,95	0,00	1,08	4,40	48,19	0,00	5,10	100,00
ALPE SKUPAJ	8,46	12,61	1,27	0,00	0,45	17,45	47,51	0,12	12,08	100,00

TABELA št. 22:

STRUKTURA IZRABE ZEMLJE	LETA 1979-DELEŽ ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ - PO RELJEFNIH TIPIH KO									
	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNIJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	26,35	18,66	3,78	0,00	0,02	3,61	38,17	0,57	8,79	100,00
KOTLINSKO-GORSKE	12,70	13,39	2,70	0,00	0,01	11,92	52,04	0,02	7,19	100,00
DOLINSKE	2,71	12,21	0,46	0,00	0,00	17,71	44,74	0,00	22,13	100,00
DOLINSKO-GORSKE	3,96	11,66	0,57	0,00	0,00	12,80	59,10	0,00	11,86	100,00
ČISTO GORSKE	4,85	13,65	0,46	0,00	0,00	16,06	57,77	0,00	7,19	100,00
PREHODNE	4,33	11,60	1,30	0,00	0,00	7,83	65,84	0,03	9,03	100,00
ALPE SKUPAJ	5,87	12,91	0,88	0,00	0,00	13,95	53,75	0,04	12,56	100,00

TABELA št. 23:

STRUKTURA IZRABE ZEMLJE	LETA 1979-DELEŽ ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ - PO DEMOGRAFSKIH OBLASTI									
	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNIJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
NEPOSELJENO	1,75	4,85	0,08	0,00	0,00	6,48	85,86	0,00	0,95	100,00
MOCNA DEPOPUL.	2,36	13,79	0,19	0,00	0,00	22,39	53,08	0,03	8,12	100,00
Z D	3,82	14,17	0,32	0,00	0,00	16,91	52,26	0,00	12,48	100,00
S Z D	4,41	11,50	0,76	0,00	0,00	13,18	56,50	0,01	13,61	100,00
S Z K	7,55	10,68	1,00	0,00	0,00	12,55	54,47	0,01	13,71	100,00
Z K	12,63	16,46	2,63	0,00	0,02	8,44	48,10	0,36	11,33	100,00
M K	18,38	17,48	3,24	0,00	0,02	3,82	48,21	0,03	8,79	100,00
ALPE SKUPAJ	5,87	12,91	0,88	0,00	0,00	13,95	53,75	0,04	12,56	100,00

nih reliefnih tipih (tabeli št. 24 in 26). Tako so na primer kotlinske k.o. daleč nadpovprečno privlačne za njive (več kot 4 krat nad povprečjem), vrednosti za travnike so le nekoliko nad povprečjem, dočim so pašniki in gozdovi pod povprečjem. Podobno, a manj izrazito velja tudi za kotlinsko-hribovski tip. Pri dolinskih katastrskih občinah so podpovprečno zastopane tako njive kot tudi gozdovi, travniki se gibljejo blizu povprečja, nadpovprečno pa so zaradi visokega sveta zastopani pašniki. Tako pri dolinsko-hribovskem kot pri čistem hribovskem tipu so njive podpovprečno zastopane. Pri prvem tipu so travniki in pašniki zastopani še nekoliko podpovprečno, dočim so pri drugem oboji zastopani že nekoliko nadpovprečno. Pri obojih pa so gozdovi zastopani nadpovprečno. Za različna demografska območja (tabeli št. 25 in 27) pa velja, da so na območjih depopulacije nadpovprečno zastopani pašniki, na območjih koncentracije pa njive in nekoliko manj travniki. Zanimivo je, da se gozdovi gibljejo vseskozi blizu povprečnih vrednosti.

Omenili smo že, kakšen je splošen trend gibanja površin posameznih za Alpe najvažnejših zemljiških kategorij. Še bolj nazorno lahko to vidimo na tabelah, ki prikazujejo indekse gibanja površin v razdobju 1953-1979 (tabeli št. 28 in 29) in v razdobju 1971-1979 (tabeli št. 30 in 31). Za razdobje 1953-79 velja, da so od vseh kategorij v izraziteje povečale le površine gozdov (indeks 113). To povečanje je bilo najbolj izrazito v hribovskem tipu. Kategorija travnikov beleži zelo rahel porast ali bolje rečeno stagnacijo (indeks 102), pri čemer gre to predvsem na račun velikega porasta v kotlinskem tipu. Praktično povsem isto velja za nerodovitne površine (indeks 104). Pašniki povsod upadajo (indeks 80), najbolj pa so se zmanjšale površine njiv (indeks 0,69). Ta pojav je izrazitejši v dolinskih, dolinsko-hribovskih in hribovskih katastrskih občinah (tabela št. 28). Isti trend velja tudi za obdobje 1971-1979

TABELA št. 28:

SPREMEMBA POVRŠIN POSAMEZNIH ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ V OBDOBJU 53-79 - PO RELJEFNIH TIPIH KO

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	0,76	1,30	2,57	0,00	0,02	0,77	1,05	1,05	1,55	1,01
KOTLINSKO-GORSKE	0,77	1,05	2,51	0,00	0,01	0,83	1,07	0,08	1,19	0,99
DOLINSKE	0,66	0,97	1,63	0,05	0,00	0,87	1,09	0,01	1,04	1,00
DOLINSKO-GORSKE	0,64	0,98	0,39	0,05	0,00	0,74	1,14	2,87	1,01	0,99
ČISTO GORSKE	0,66	1,05	0,20	0,02	0,00	0,77	1,19	0,00	0,94	1,00
PREHODNE	0,63	0,90	6,14	0,00	0,00	0,89	1,06	2,76	1,03	0,99
ALPE SKUPAJ	0,69	1,02	0,69	0,05	0,00	0,80	1,13	0,36	1,04	1,00

TABELA št. 29:

SPREMEMBA POVRŠIN POSAMEZNIH ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ V OBDOBJU 53-79 - PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH (%)

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PAŠNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
NEPOSELJENO	0,52	1,04	0,00	0,00	0,00	0,57	1,15	0,00	1,02	0,93
MOČNA DEPOPUL.	0,59	0,94	0,00	0,00	0,00	0,75	1,20	0,00	1,07	1,00
Z D	0,69	1,00	0,19	0,06	0,00	0,83	1,15	0,13	0,99	1,00
S Z D	0,65	1,02	0,57	0,04	0,00	0,78	1,13	0,04	1,01	1,00
S Z K	0,73	1,04	1,43	0,04	0,00	0,77	1,11	4,56	1,05	1,00
Z K	0,70	1,05	4,02	4,00	0,01	0,79	1,08	0,79	1,21	1,00
M K	0,73	1,17	3,41	0,00	0,01	0,87	1,00	3,85	1,73	1,00
ALPE SKUPAJ	0,69	1,02	0,69	0,05	0,00	0,80	1,13	0,36	1,04	1,00

(tabela št. 30), le da vrednosti indeksov zaradi krajšega razdobja manj odstopajo. Tu velja omeniti največje upadanje njivskih površin v dolinskem tipu.

Če je naraščanje gozdnih površin v razdobju 1953-1979 še zlasti izrazito na območju močne depopulacije, pa je to naraščanje v razdobju 1971-1979 bolj enakomerno po večih območjih. Stagnacija je le na območjih koncentracije prebivalstva. Pri pašnikih je povsod upadanje, vendar brez posebnih zakonitosti, dočim pri travnikih opažamo vse večje naraščanje, bolj ko gremo od območij depopulacije k območjem koncentracije prebivalstva. Pri njivskih površinah za razdobje 1953-1979 še lahko trdimo, da gre za manjše opuščanje bolj ko gremo na območje koncentracije, za razdobje 1971-1979 pa to ne velja več. Na račun zazidave pa je seveda močno narastla kategorija nerodovitnih površin, še posebej v kotlinskih območjih koncentracije prebivalstva. S pomočjo računalnika pa smo na podlagi teh trendov izračunali, kolikšne naj bi zgledale površine posameznih zemljiških kategorij leta 1985 in leta 2000 (tabeli št. 32 in 33). Glede na to, da so že tekoči katastrski podatki neažurni, so iz njih izračunane prognoze površin seveda še toliko manj zanesljive.

Vse obravnavane spremembe v izrabi tal smo tudi spravili v nek sistem in tako določili tipologijo spreminjanja izrabe tal. V zvezi z obravnavanimi in ovrednotenimi spremembami dobimo štiri osnovne tipe spreminjanja te izrabe (Medved, 1970 in Kladnik, 1985):

1. Ogozdovanje - prevlada spreminjanja kmetijskih površin v gozdarske.
2. Ozelenjevanje - prevlada spreminjanja poljedelske pokrajine (z intenzivno obdelanimi površinami - njivami in vrtovi) v živinorejsko (s travišči - travniki in pašniki).

TABELA št. 30:

SPREMEMBA POVRŠIN POSAMEZNIH ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ V OBDOBJU 71-79 - PO RELJEFNIH TIPIH KO

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PASNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	0,92	1,08	1,03	0,00	0,29	0,86	1,01	1,01	1,06	0,99
KOTLINSKO-GORSKE	0,92	1,03	1,02	0,00	0,24	0,97	1,01	1,03	1,04	0,99
DOLINSKE	0,88	0,99	1,09	1,44	0,00	0,97	1,01	0,14	1,01	1,00
DOLINSKO-GORSKE	0,92	1,00	0,99	0,67	0,00	0,88	1,03	0,86	0,98	0,99
ČISTO GORSKE	0,93	1,00	0,99	0,50	0,00	0,89	1,03	0,00	1,00	0,99
PREHODNE	0,87	0,98	0,98	0,00	0,02	0,90	1,02	1,08	1,00	0,99
ALPE SKUPAJ	0,92	1,01	1,02	0,70	0,07	0,91	1,03	0,87	1,00	0,99

TABELA št. 31:

SPREMEMBA POVRŠIN POSAMEZNIH ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ V OBDOBJU 71-79 - PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH (%)

	NJIVE	TRAVNIKI	SADOVNJAKI	VINOGRADI	VRTOVI	PASNIKI	GOZDOVI	MOČVIRJE	NERODOVITNO	SKUPAJ
NEPOSELJENO	0,93	0,93	1,03	0,00	0,00	0,92	1,01	0,00	1,00	1,00
MOČNA DEPOPUL.	0,93	1,01	1,00	0,00	0,00	0,93	1,03	1,00	1,00	1,00
Z D	0,93	0,99	1,00	0,45	0,00	0,92	1,03	0,14	1,00	0,99
S Z D	0,91	1,00	0,99	0,82	0,03	0,89	1,03	0,39	0,98	0,99
S Z K	0,93	1,03	1,02	1,00	0,00	0,92	1,02	1,02	1,00	1,00
Z K	0,90	1,02	1,03	0,00	0,12	0,96	1,01	0,98	1,05	1,00
M K	0,93	1,08	1,10	0,00	0,06	0,94	0,99	0,95	1,09	1,00
ALPE SKUPAJ	0,92	1,01	1,02	0,70	0,07	0,91	1,03	0,87	1,00	0,99

Tabela št. 32:

Površine let 85 in 2000 - po reliefnih tipih KO

	Njive	Travniki	sadovnjaki	vinogradi	vrtovi	Pašniki	gozdovi	močvirje	nerodovitno	SKUPAJ
Kotlinske KO	700,506	588,009	112,927	0	710	91,185	1,094,880	21,447	264,765	2,874,429
20000	644,325	631,641	115,221	0	680	73,994	1,077,158	62,345	269,065	2,874,429
Kotlinsko-gorske	234,646	276,235	55,381	0	173	237,605	1,043,720	411	149,800	1,997,971
20000	217,323	285,319	56,605	0	156	243,000	1,039,556	427	155,585	1,997,971
Dolinske	255,012	1,282,761	55,465	0	17	1,831,348	4,793,251	457	2,354,429	10,572,740
20000	229,082	1,269,090	66,085	0	11	1,801,443	4,839,745	421	2,366,863	10,572,740
dolinsko-gorske	442,010	1,396,101	69,925	0	1	1,415,080	7,383,469	1,164	1,468,924	12,176,674
20000	409,352	1,379,287	70,197	0	0	1,321,189	7,433,299	1,131	1,562,219	12,176,674
Čisto gorske	518,165	1,557,310	52,393	0	0	1,698,224	6,816,342	0	824,505	11,466,939
20000	481,686	1,542,354	52,380	0	0	1,603,246	6,962,736	0	824,537	11,466,939
Prehodne	102,185	304,917	34,120	0	9	191,326	1,781,240	793	242,093	2,656,683
20000	91,255	301,859	33,508	0	8	177,482	1,807,388	774	244,409	2,656,683
Alpe skupaj	2,252,524	5,405,333	380,211	0	910	5,464,768	22,912,902	24,272	5,304,516	41,745,436
20000	2,073,023	5,409,550	393,996	0	855	5,220,354	23,159,882	65,098	5,422,678	41,745,436

Tabela št. 33:

Površine let 85 in 2000 - po demografskih območjih (%)

	Njive	Travniki	sadovnjaki	vinogradi	vrtovi	Pašniki	gozdovi	močvirje	nerodovitno	SKUPAJ
Neposeljeno	398	3,398	22	0	0	13,848	251,510	0	58,844	328,020
20000	135	2,227	9	0	0	13,641	128,106	0	183,902	328,020
Močna depopul.	43,442	271,376	3,940	0	0	425,011	1,081,140	624	163,693	1,989,226
20000	39,942	265,380	3,993	0	0	411,667	1,100,594	608	167,042	1,989,226
Z D	479,399	1,878,897	43,828	0	0	2,134,859	7,234,316	25	1,673,435	13,444,759
20000	446,765	1,846,388	44,038	0	0	2,034,930	7,410,820	23	1,661,795	13,444,759
S Z D	509,258	1,451,716	96,550	0	63	1,539,691	7,315,141	1,551	1,690,299	12,604,269
20000	467,458	1,453,500	98,636	0	62	1,460,607	7,454,099	1,567	1,668,340	12,604,269
S Z K	569,572	891,420	82,564	0	0	951,878	4,492,112	981	1,113,336	8,101,863
20000	530,385	917,127	84,282	0	0	903,093	4,551,191	1,106	1,114,679	8,101,863
Z K	502,509	740,467	120,537	0	692	366,881	2,121,489	20,807	521,477	4,394,859
20000	452,175	744,714	124,713	0	627	364,288	2,108,677	61,532	538,133	4,394,859
M K	147,946	168,059	32,770	0	155	32,600	417,194	284	83,432	882,440
20000	136,163	180,214	38,325	0	166	32,128	406,395	262	88,787	882,440
Alpe skupaj	2,252,524	5,405,333	380,211	0	910	5,464,768	22,912,902	24,272	5,304,516	41,745,436
20000	2,073,023	5,409,550	393,996	0	855	5,220,354	23,159,882	65,098	5,422,678	41,745,436

3. Urbanizacije - prevlada spreminjanja zemljišč v korist naraščanja zazidalnih in drugih zemljišč za potrebe urbanizacije (nerodovitnega).

4. Intenzifikacija - večina sprememb gre v korist naraščanja njiv, vrtov in vinogradov. Pojav je v alpskem svetu skoraj neznan.

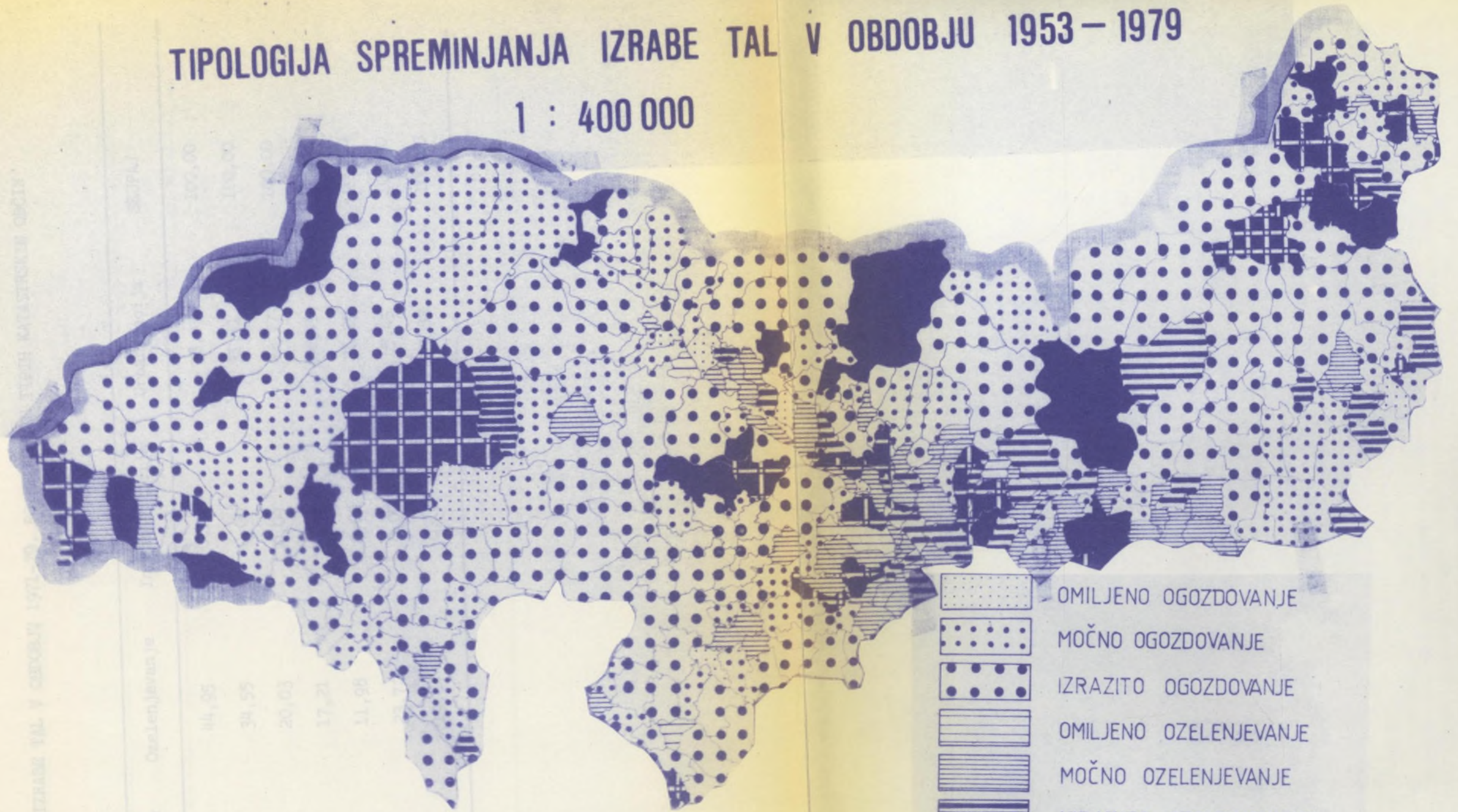
Glede na intenzivnost pa lahko vsakega od teh 4 procesov še notranje diferenciramo in dobimo 3 tipe intenzivnosti vsakega od njih:

- a) izrazit tip - več kot 75 % vseh sprememb v zemljiških kategorijah gre v korist naraščanja tistih kategorij, ki proces opredeljujejo (pri ogozdovanju gre na primer za naraščanje gozda);
- b) močan tip - med 50 % in 75 % vseh sprememb;
- c) omiljen tip - rahla prevlada določenega tipa spreminjanja nad ostalimi smermi spreminjanja.

Prikaz takšne tipologije za spreminjanje izrabe zemlje v razdobju 1953-1979 nam daje karta številka 5. Iz nje razberemo, da je najpogostejši proces v alpskem svetu ogozdovanje. Ta proces, in sicer njegov izrazit tip, je značilen za večino visokogorskih in tudi sredogorskih katastrskih občin. V nasprotju s tem izstopa območje Ljubljanske kotline kot področje izrazitega ozelenjevanja in urbanizacije. Ta polarizacija procesov pa ni tako enostavna, saj naletimo tako v razdobju 1953-79 kot tudi v razdobju 1971-79 na večja območja urbanizacije predvsem v Zgornjem Posočju ter na območju občine Ravne na Koroškem. Takšna območja se pokažejo tudi na nekaterih območjih Kamniških Alp in Karavank. Na območju visokogorskih katastrskih občin gotovo ne smemo zanemariti tudi učinkov izgradnje turističnih oziroma rekreacijskih objektov.

TIPOLOGIJA SPREMINJANJA IZRABE TAL V OBDOBJU 1953 – 1979

1 : 400 000

- OMILJENO OGOZDOVANJE
- MOČNO OGOZDOVANJE
- IZRAZITO OGOZDOVANJE
- OMILJENO OZELENJEVANJE
- MOČNO OZELENJEVANJE
- IZRAZITO OZELENJEVANJE
- OMILJENA INTENZIFIKACIJA
- MOČNA INTENZIFIKACIJA
- IZRAZITA INTENZIFIKACIJA
- OMILJENA URBANIZACIJA
- MOČNA URBANIZACIJA
- IZRAZITA URBANIZACIJA

Tabela 24. 24 TIPOLOGIJA SPREMINJANJA IZRABE TAL V OBDOBJU 1953-1979

Območje	Ogozdovana	Ozelenjena	Intenzif. površ.	Urbanizir.
Kotlinska	17,00	14,95		
Kotlinsko-krško	31,33	34,55		
Dolinske	51,09	20,03		
Dolinsko-krško	55,53	17,21		
Krško	61,72	11,96		
Prebivalne	60,81			
Alone-ekipa	54,30			

Tabela št. 34 TIPOLOGIJA SPREMINJANJA IZRABE TAL V OBDOBJU 1971-79, PO RELIEFNIH TIPIH KATASTRSKIH OBČIN

Reliefni tip	Ogozdovanje	Ozelenjevanje	Intenzifikacija	Urbanizacija	SKUPAJ
Kotlinska	17,00	44,95	0,00	38,03	100,00
Kotlinsko-hribovske	34,33	34,55	0,00	31,11	100,00
Dolinske	57,09	20,03	0,09	22,77	100,00
Dolinsko-hribovske	55,53	17,21	0,48	26,75	100,00
Hribovske	61,72	11,98	0,00	26,29	100,00
Prehodne	60,81	23,72	0,00	15,45	100,00
Alpe-skupaj	54,30	19,64	0,16	25,88	100,00
Alpe-skupaj	54,30	19,64	0,16	25,88	100,00

Tabela št. 35 TIPOLOGIJA SPREMINJANJA IZRABE TAL. V OBDOBJU 1971-79 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH

Reliefni tip	Ogozdovanje	Ozelenjevanje	Intenzifikacija	Urbanizacija	SKUPAJ
Neposeljeno	80,52	0,00	0,00	19,47	100,00
Močna depopulacija	45,22	0,00	0,00	54,77	100,00
Zmerna depopulacija	56,55	20,38	0,00	23,06	100,00
SZD	67,76	13,21	0,46	18,54	100,00
SZK	52,31	27,26	0,12	20,29	100,00
Zmerna koncentracija	23,07	32,00	0,00	44,92	100,00
Močna koncentracija	12,14	20,46	0,00	67,39	100,00
Alpe-skupaj	54,30	19,64	0,16	25,88	100,00

Tudi v krajšem razdobju 1971-1979 je ogozdovanje v Alpah poglaviten proces (tabeli št. 34 in 35). Zajema 54,3 % površine in močno narašča ob prehajanju iz kotlinskih katastrskih občin (17 %) v hribovska (60,8 %). Nasprotno pa je ozelenjevanje le na eni petini vsega površja (19,6 %), vendar narašča v ravno obratni smeri od hribovskih (12 %) do kotlinskih (45 %) enot. O kakršnikoli intenzifikaciji v alpskem svetu ne moremo govoriti. Urbanizacije pa zavzema četrtno površja (25,8 %), od tega največ v kotlinah (38 %), najmanj v dolinah (22,7 %), hribovski tip pa izkazuje že malce višjo vrednost (26,3 %).

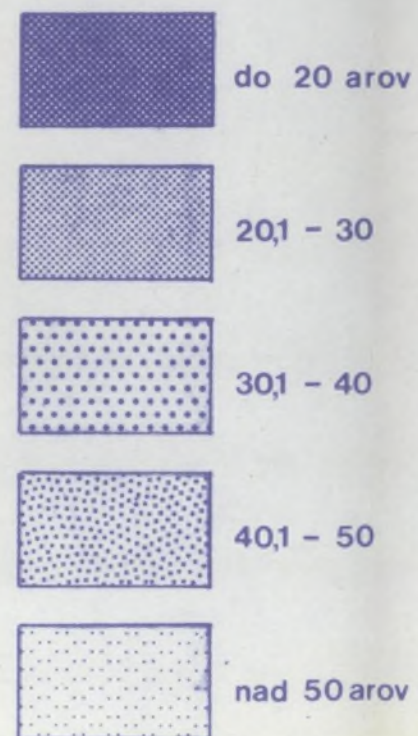
Z ozirom na demografska območja obsega ogozdovanje nad polovico površja na območjih depopulacije in stagnacije na območju koncentracije pa pade pod četrtno. Zanimivo je, da je ozelenjevanje najmočnejše na območjih stagnacije z značilnostmi koncentracije ter zmerne koncentracije, dočim je urbanizacija najmočnejša na območjih močne koncentracije.

11. Povprečna velikost parcele in njeno spreminjanje

Pri obravnavi povprečne velikosti parcele in njenega spreminjanja smo obravnavali podatke iz različnih let. Stanje za leto 1979 pa je tudi kartografsko prikazano (glej karto št. 6). Na večini površine alpskih občin je povprečna velikost parcele nad 50 arov. To velja seveda za vse hribovske in še predvsem visokogorske parcele. Sklenjena območja z manjšo povprečno velikostjo so značilna za celotno Ljubljansko kotlino, ki predstavlja daleč največji takšen kompleks. Večji tovrsten kompleks predstavljajo tudi dolinski deli Tolminskega in Kobariškega. Poleg tega sta opazni še dve takšni območji, in sicer v Mežiški dolini in v okolici Mozirja. Na omenjenih območjih, ki sovpadajo z območji močnejše koncentracije prebivalstva, povprečna velikost parcele večinoma sodi v razrede med 20 in 50 ari. Območja z povprečno velikostjo parcele manjšo od 20 arov pa zavzemajo večje površine

POVPREČNA VELIKOST PARCEL LETA 1979

1 : 400 000

I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, XI. 1986
VSEBINA: D. KLADNIK
KARTA: I. SAJKO, B. ANTONIČ

TABELA št. 36:

POVPREČNA VELIKOST PARCELE LETA 1953 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH - PO RELJEFNIH TOPIH KO

	NEPOSELJENO	MOČNA DEPOP. ZMERNI DEPOP. STAGNACIJE ZD	S Z K	Z K	MOČNA KONCENT.	SKUPAJ		
KOTLINSKE KO	73,97	0,00	66,11	43,93	37,51	33,64	36,45	36,83
KOTLINSKO-GORSKE	0,00	0,00	0,00	68,46	54,44	52,47	37,55	54,52
DOLINSKE	0,00	50,17	69,87	109,72	113,35	68,84	91,84	91,81
DOLINSKO-GORSKE	298,48	246,43	146,95	148,89	105,60	61,83	58,23	135,35
CISTO GORSKE	69,67	138,36	116,28	113,41	117,08	41,63	0,00	116,68
PREHODNE	0,00	0,00	58,15	76,23	146,91	72,93	0,00	96,65
ALPE SKUPAJ	151,40	148,10	110,81	114,81	88,73	50,47	44,18	93,80

TABELA št. 37:

POVPREČNA VELIKOST PARCELE LETA 1953 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH - PO ALPSKIH OBČINAH

	NEPOSELJENO	MOČNA DEPOP. ZMERNI DEPOP. STAGNACIJE ZD	S Z K	Z K	MOČNA KONCENT.	SKUPAJ		
JESENICE	0,00	0,00	103,46	188,11	233,21	109,47	0,00	149,60
KAMNIK	3,139,14	0,00	82,49	63,91	152,10	33,82	36,41	73,60
KRANJ	73,97	0,00	160,90	144,20	39,43	43,60	41,62	63,54
MOZIRJE	273,34	0,00	173,63	106,26	64,58	30,14	0,00	112,05
RADOVLJICA	0,00	0,00	158,45	187,15	117,16	45,73	22,03	118,46
RAVNE NA KOB.	0,00	271,61	169,63	122,75	101,09	40,04	59,48	124,91
ŠKOFJA LOKA	69,67	100,94	111,59	100,03	84,90	39,67	90,63	82,92
TOLMIN	0,00	151,64	86,00	52,28	92,38	22,77	0,00	82,63
TRŽIČ	0,00	0,00	101,80	307,01	31,47	55,80	0,00	148,59
ALPE SKUPAJ	151,40	148,10	110,81	114,81	88,73	50,47	44,18	93,80

TABELA št. 38:

POVPREČNA VELIKOST PARCELE LETA 1979 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH - PO RELJEFNIM TIPIH KO

	NEPOSELJENO	MOČNA DEPOP.	ZMERNI DEPOP.	DEPOP. STAGNACIJE	ZD	S Z K	Z K	MOČNA KONCENT.	SKUPAJ
KOTLINSKE KO	76,97	0,00	53,64	38,48		30,24	21,26	20,91	25,10
KOTLINSKO-GORSKE	0,00	0,00	0,00	40,63		43,17	34,29	22,42	36,78
DOLINSKE	0,00	39,18	69,20	92,72		92,87	38,19	52,71	71,64
DOLINSKO-GORSKE	216,30	201,57	128,06	111,02		77,27	41,10	30,26	102,34
CISTO GORSKE	69,67	117,58	98,22	99,58		94,97	28,50	0,00	98,97
PREHODNE	0,00	0,00	45,27	62,96		112,76	52,52	0,00	75,39
ALPE SKUPAJ	133,55	123,22	97,16	92,04		69,41	31,29	24,94	71,18

TABELA št. 39:

POVPREČNA VELIKOST PARCELE LETA 1979 PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH - PO ALPSKIM OBČINAM

	NEPOSELJENO	MOČNA DEPOP.	ZMERNI DEPOP.	DEPOP. STAGNACIJE	ZD	S Z K	Z K	MOČNA KONCENT.	SKUPAJ
JESENICE	0,00	0,00	133,73	151,37		123,05	55,34	0,00	92,27
KAMNIK	1,292,58	0,00	73,74	54,85		119,47	25,36	22,89	58,12
KRANJ	76,97	0,00	131,33	90,45		33,80	28,01	25,03	45,19
MOZIRJE	197,69	0,00	149,19	91,52		49,03	18,11	0,00	90,31
RADOVLJICA	0,00	0,00	134,36	116,41		84,44	25,41	9,56	76,58
RAVNE NA KOR.	0,00	198,97	130,74	111,53		65,94	19,64	29,25	82,80
ŠKOFJA LOKA	69,67	81,34	98,15	84,46		71,19	28,49	77,14	67,87
TOLMIN	0,00	131,52	77,31	47,81		80,70	14,25	0,00	73,07
TRŽIČ	0,00	0,00	43,54	229,92		23,23	36,16	0,00	100,16
ALPE SKUPAJ	133,55	123,22	97,16	92,04		69,41	31,29	24,94	71,18

le v neposredni okolici Bleda, Radovljice in Kranja.

Takšno sliko za leto 1979 nam prikazujejo tudi podatki o povprečni velikosti parcele po reliefnih tipih (tabela št. 38), saj se velikost parcele veča bolj ko gremo iz kotlin v gore. Največje parcele pa so pri dolinsko-hribovskem in na hribovskem tipu. Vse to velja tudi za podatke iz leta 1953 (tabela 36), čeprav je bila tedaj v Alpah povprečna velikost parcele 93,8 ara, leta 1979 pa le še 71,2 ara. Za primerjavo so na voljo tudi podatki po posameznih alpskih občinah (tabeli št. 37 in 39).

Karta povprečne velikosti parcele 1979 nam prikazuje dokaj homogeno polarizacijo. Na eni strani vidno izstopata dva velika sklenjena kompleksa hribovskih in gorskih območij z veliko povprečno velikostjo parcele, ki ju med seboj ločuje sklenjen kompleks Ljubljanske kotline z manjšo povprečno velikostjo na drugi strani. Nasproti temu pa nam vpogled v spreminjanje povprečne velikosti parcel v obdobju 1953-79 kaže bolj pestro podobo. Največje indekse tega spreminjanja je sicer moč dokaj jasno opaziti okoli urbanih centrov v Ljubljanski kotlini in v drugih območjih koncentracije prebivalstva, vendar jih je moč registrirati tudi v nekaterih območjih stagnacije ali celo izrazite depopulacije. Slednje še bolj pride do izraza na karti spreminjanja povprečne velikosti parcel v obdobju 1971-1979 (karta št. 7). Razlago za to lahko iščemo tudi v izgradnji sekundarnih počitniških bivališč na teh območjih.

Spreminjanje povprečne velikosti parcele je nekoliko bolj direktno soodvisno od demografskih območij, kot pa od reliefnih tipov. Pri tej drugi členitvi namreč opažamo tudi rahla neskladja v splošnem trendu večje drobljivosti parcel v kotlinskih in kotlinsko-hribovskih tipih v primerjavi z manjšo drobljivostjo

SPREMINJANJE POVPREČNE VELIKOSTI PARCEL V OBDOBJU 1971-1979

1: 400000

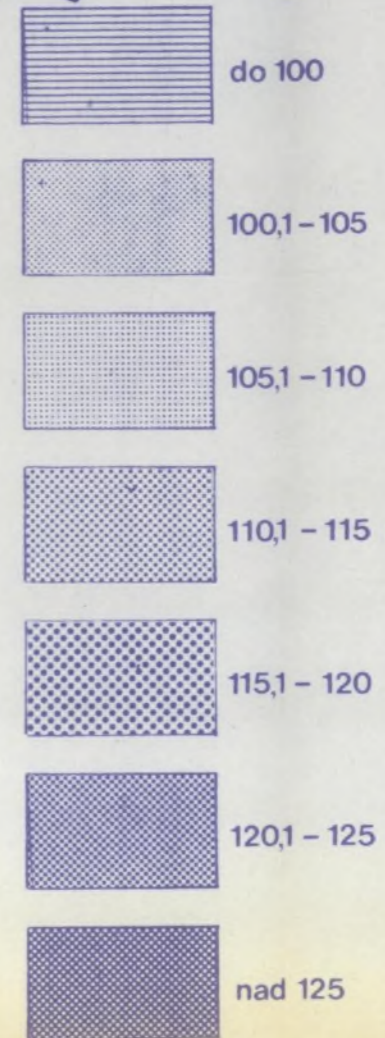
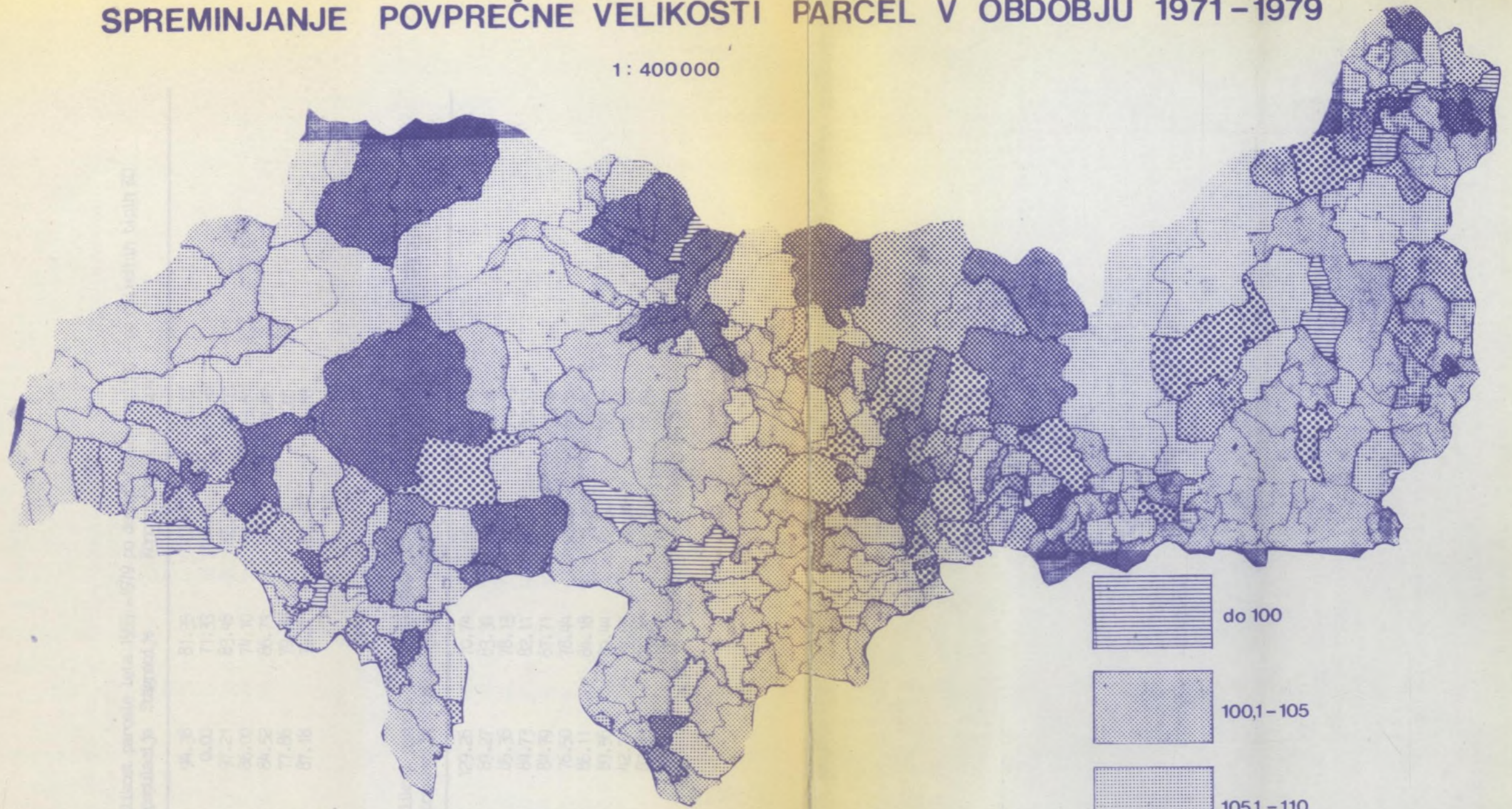

Tabela št. 40:

SPREMEMBA Povprečna velikost parcele leta 1953-1979 po demografskih območjih - po reliefnih tipih KO

Tabela št. 40:

SPREMEMBA Povprečna velikost parcele leta 1953-1979 po demografskih območjih - po reliefnih tipih KO

	depopulacija	Stagnacija	Koncentracija	Skupaj
Kotlinske KO	94.38	81.35	61.60	68.17
Kotlinsko-gorske	0.00	71.33	64.72	67.46
Dolinske	97.21	83.48	55.57	78.03
dolinsko-gorske	86.00	74.10	57.68	75.61
Čisto gorske	84.52	86.73	68.47	84.82
Prehodne	77.86	79.76	72.02	78.01
Alpe skupaj	87.18	79.27	60.88	75.88

Tabela št. 41:

SPREMEMBA Povprečna velikost parcele leta 1953-1979 po demografskih območjih - po alpskih občinah

Tabela št. 41:

SPREMEMBA Povprečna velikost parcele leta 1953-1979 po demografskih območjih - po alpskih občinah

	depopulacija	Stagnacije	Koncentracija	Skupaj
Jesenice	129.26	70.74	50.55	61.68
Kamnik	89.27	83.30	69.00	78.97
Kranj	85.38	78.13	63.36	71.13
Mozirje	84.73	82.11	60.10	80.60
Radovljica	84.79	67.71	53.32	64.65
Ravne na Kor.	76.50	78.44	49.23	66.28
Škofja Loka	86.11	84.18	74.22	81.85
Tolmin	89.56	89.44	62.60	88.43
Trzič	42.77	74.67	64.81	67.41
Alpe skupaj	87.18	79.27	60.88	75.88

Tabela št. 42:

SPREMENA Povprečna velikost parcele leta 1971-1979 po demografskih območjih - po reliefnih tipih KO
depopulacija Stagnacija Koncentracija Skupaj

	depopulacija	Stagnacija	Koncentracija	Skupaj
Kotlinske KO	91.09	88.69	82.97	84.85
Kotlinsko-gorske	0.00	91.21	85.77	88.01
Dolinske	96.33	91.34	77.28	88.18
dolinsko-gorske	93.18	93.13	84.84	92.19
Čisto gorske	93.38	96.22	86.48	93.96
Prehodne	95.90	94.30	89.15	93.47
Alpe skupaj	93.92	92.29	82.53	89.80

Tabela št. 43:

SPREMENA Povprečna velikost parcele leta 1971-1979 po demografskih območjih - po alpskih občinah
depopulacija Stagnacija Koncentracija Skupaj

	depopulacija	Stagnacija	Koncentracija	Skupaj
Jesenice	93.58	89.57	73.90	80.85
Kamnik	98.78	96.25	90.56	94.56
Kranj	87.67	86.52	82.18	84.42
Mozirje	96.27	93.59	84.77	93.40
Radovljica	95.44	92.80	81.00	89.14
Ravne na Kor.	91.79	92.92	80.77	87.73
Škofja Loka	98.12	97.31	90.09	95.30
Tolmin	93.00	91.73	67.91	91.58
Tržič	89.93	85.16	86.65	86.24
Alpe skupaj	93.92	92.29	82.53	89.80

v primerjavi z manjšo drobljivostjo v gorah. To je razvidno tako za razdobje 1953-79 kot za razdobje 1971-79 (tabeli št. 40 in 42). Za primerjavo imamo tudi podatke po občinah (tabeli št. 41 in 43).

12. Spreminjanje površin, pridelka in števila živine po alpskih občinah

Naj na koncu spregovorimo še nekaj besed o kmetijski produkciji. Vsi do sedaj našteti in obravnavani procesi imajo tudi praktičen odrez v količini poljskih pridelkov. Žal tu ne razpolagamo s takšnimi podatki, da bi lahko naredili obravnavo po reliefnih tipih ali po demografskih območjih. O pospravljenih kmetijskih površinah in pridelkih imamo na voljo podatke le po občinah. Tako smo jih primerjali za razdobje 1974-1983 in ugotavljali indekse gibanja pospravljenih površin nekega pridelka in indekse gibanja teže tega pridelka v q. Pri indeksih gibanja smo ločili več razredov. Vsako občino smo potem glede na opravljene izračune uvrstili v enega od teh razredov (tabela št. 44). Značilno za ta prikaz je, da ista občina dostikrat ne pade v isti razred indeksov gibanja pospravljenih površin in indeksov gibanja teže pridelka v q. Indeksi pridelka v q so praviloma nižji od indeksov pri pospravljenih kmetijskih površinah. Obravnavali smo 18 različnih vrst pridelkov, večina med njimi izkazuje padeč v tem obdobju. Porast izkazujejo le pridelki: rž, silažna koruza in pitnik, mešanica trav in detelj in pridelek sena v q. Kot vidimo, gre za silažne kulture. V slovenskih Alpah se namreč poljedelstvo še naprej opušča (v kolikor ni že povsem opuščeno), na pomenu pa je pridobila živinoreja. Podatki o strukturi in gibanju števila živine po alpskih občinah v razdobju 1971-1981 (tabela št. 45) nam namreč kažejo, da je prišlo v tem obdobju do porasta števila živine ob spremenjeni strukturi. Število konjev se je skorajda razpolovilo, močno se je zmanjšalo tudi

Tabela št. 44

OBČINE V SLOVENSКИH ALPAH GLEDE NA INDEKSE GIBANJA
 POSPRAVLJENIH KMETIJSKIH POVRŠIN IN PRIDELKA V
 RAZDOBJU 1974-1983

OVES	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
PŠENICA	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Šk. Loka, Tolmin	Tolmin
	51 - 75	Kamnik, Mozirje, Radovljica, Ravne	Mozirje, Radovljica, Šk. Loka
	76 - 100	Kranj, Tržič	Kamnik, Ravne
	101 - 125	-	Jesenice, Kranj
	nad 125	Jesenice, Tržič	Tržič
	Skupni indeks	72,1	
RŽ	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Jesenice, Kamnik, Radovljica, Šk. Loka, Tolmin	Jesenice, Kamnik, Radovljica, Tolmin
	51 - 75	Mozirje	Mozirje, Šk. Loka
	76 - 100	-	Mozirje, Ravne
	101 - 125	Ravne	Šk. Loka
	nad 125	Kranj	Kranj, Ravne, Tržič
	Skupni indeks	104,8	140,5
JEČMEN	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Kamnik, Radovljica, Šk. Loka, Tolmin, Tržič	Kamnik, Radovljica, Tolmin
	51 - 75	Jesenice, Kranj	Kranj, Ravne, Šk. Loka, Tržič
	76 - 100	Ravne	Jesenice
	101 - 125	Mozirje	Mozirje
	nad 125	-	-
	Skupni indeks	53,9	58,6

OVES	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Kamnik, Kranj, Radovljica, Šk. Loka, Tolmin, Tržič	Kamnik, Radovljica, Šk. Loka, Tolmin, Tržič
	51 - 75	Mozirje, Ravne	Mozirje
	76 - 100	Jesenice	Kranj, Šk. Loka
	101 - 125	-	Jesenice, Kranj, Ravne
	nad 125	Mozirje, Ravne	Mozirje, Ravne
	Skupni indeks	93,34,9	50,0

KORUZA	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Jesenice, Tolmin, Tržič	Jesenice, Kranj, Tolmin, Tržič
	51 - 75	Kranj, Radovljica	Radovljica
	76 - 100	-	Kamnik
	101 - 125	Škofja Loka	-
	nad 125	Mozirje, Ravne	Mozirje, Ravne, Šk. Loka
	Skupni indeks	92,73,6	70,9

KROMPIR	indeks 83/74	Požeto ha	Pridelek v q
	0 - 50	Tolmin	Radovljica, Tolmin, Tržič
	51 - 75	Kamnik, Radovljica, Šk. Loka	Kranj, Šk. Loka
	76 - 100	Jesenice, Kranj, Mozirje, Tržič	Mozirje, Jesenice, Kamnik, Ravne
	101 - 125	Ravne	-
	nad 125	-	-
	Skupni indeks	86,7	67,2

FIŽOLJE	indeks 74/83	Pospravljen v ha	Pridelek v q
	0 - 50	Jesenice, Kamnik, Tržič	Jesenice, Kamnik, Tržič, Tolmin
	51 - 75	Jesenice, Kamnik, Kranj	Radovljica
	76 - 100	Kranj, Radovljica, Šk. Loka, Tolmin	Kranj, Šk. Loka
	101 - 125	Radovljica, Šk. Loka, Tolmin	-
	nad 125	Mozirje, Ravne	Mozirje, Ravne
	Skupni indeks	93,4	55,0

ZELJE IN OHROVT	indeks 74/83	Pospravljen v ha	Pridelek v q
	0 - 50	-	Tolmin, Radovljica
	51 - 75	Radovljica, Tolmin	Jesenice, Mozirje
	76 - 100	Jesenice, Kranj, Mozirje, Ravne	Kranj
	101 - 125	Šk. Loka, Tržič, Kamnik	-
	nad 125	-	Kamnik, Ravne, Šk. Loka, Tržič
	Skupni indeks	92,1	86,7

KRMNA PESA	indeks 74/83	Pospravljen v ha	Pridelek v q
	0 - 750	Ravne, Kranj, Tržič	Jesenice, Tolmin, Tržič, Ravne
	51 - 75	Jesenice, Mozirje, Tolmin	Kranj, Šk. Loka
	76 - 100	Kamnik, Kranj, Tržič	Mozirje
	101 - 125	Radovljica	Kamnik, Radovljica
	nad 125	Šk. Loka	-
	Skupni indeks	84,9	65,5

KRMNO	indeks 83/74	Pospravljeno v ha	Pridelek v q
KORENJE	0 - 50	Tržič	Jesenice, Šk.Loka, Tolmin, Tržič
STLAŽNA KOPUZA IN FITNIK	51 - 75	-	Kranj, Radovljica
	76 - 100	Jesenice, Kamnik, Kranj, Mozirje, Ravne	Kamnik
	101 - 125	-	Mozirje
	nad 125	Radovljica, Šk.Loka, Tolmin	Ravne
		vse občine	vse občine
Skupni indeks		102,9	63,7

ČRNA ĐETELJA	indeks 83/74	Pospravljeno v ha	Pridelek v q
0 - 50		Kranj, Tolmin	Radovljica, Tolmin, Kranj
51 - 75		Mozirje, Šk. Loka, Tržič	Jesenice, Mozirje, Šk. Loka, Tržič
76 - 100		Kamnik, Jesenice, Ravne, Radovljica	Kamnik, Mozirje, Tolmin
101 - 125		-	Ravne, Šk. Loka, Tržič
nad 125		-	-
Skupni indeks		66,7	62,3

LUCERNA	indeks 83/74	Pospravljeno v ha	Pridelek v q
0 - 50		Mozirje, Tolmin	Mozirje
51 - 75		Kamnik, Kranj, Tržič	Jesenice, Kamnik, Kranj, Radovljica, Tolmin, Tržič
76 - 100		Jesenice, Radovljica	-
101 - 125		Šk. Loka	-
nad 125		Ravne	Ravne, Šk. Loka
Skupni indeks		67,7	58,8

Skupni indeks 92,7 90,1

	indeks 83/74	Rodna drevesa Pospravljeno v ha	Pridelek v q
SILAŽNA KORUZA IN PITNIK	0 - 50	-	-
	51 - 75	Tržič	-
	76 - 100	Kamnik, Mozirje, Radov- ljica, Šk. Loka	Radovljica
	101 - 125	Jesenice, Kranj, Ravne	Jesenice, Kranj, Mo-
	nad 125	vse občine	vse občine
Skupni indeks		316,1	282,8
MEŠANICA TRAV IN DETELJ SLIVE	indeks 83/74	Pospravljeno v ha	Pridelek v q
	0 - 50	Radovljica	Jesenice, Radovljica
	51 - 75	Jesenice, Mozirje	Mozirje, Tolmin
	76 - 100	-	-
	101 - 125	Kamnik, Tolmin	Kamnik, Mozirje, Tolmin
	nad 125	Kranj, Ravne, Šk. Loka, Tržič	Kranj, Ravne, Šk. Loka, Tržič
Skupni indeks		104,0	122,2
JABLANE	indeks 83/74	Rodna drevesa	Pridelek v q
PRIDE- LEK SENA V Q	0 - 50	-	Mozirje, Tolmin
	51 - 75	Tolmin	Kranj, Ravne
	75 - 100	Kamnik, Mozirje, Ravne, Šk. Loka, Tržič	Kamnik
	76 - 100		Kamnik
	101 - 125	Jesenice, Kranj, Radovljica	Jesenice, Kranj, Šk. Loka, Tržič
	nad 125	Mozirje, Ravne, Tolmin	Jesenice, Radovljica, Šk. Loka, Tržič
Skupni indeks		92,7	90,1

HRUŠKE	indeks 83/74	Rodna drevesa	Pridelek v q
0 - 50		Tolmin	-
51 - 75		Tržič	-
76 - 100		Kamnik, Mozirje, Radovljica, Šk. Loka	Radovljica
101 - 125		Jesenice, Kranj, Ravne	Jesenice, Kranj, Mozirje, Tolmin
nad 125		-	Kamnik, Ravne, Šk. Loka, Tržič
Skupni indeks	90,4		123,2

ČEŠPLJE IN SLIVE	indeks 83/74	Rodna drevesa	Pridelek v q
0 - 50		Tolmin	Mozirje, Tolmin
51 - 75		Kamnik	-
76 - 100		Jesenice, Kranj, Radovljica, Šk. Loka, Tržič	Kranj, Radovljica, Tržič
101 - 125		Mozirje	Jesenice
nad 125		Ravne	Kamnik, Ravne, Šk. Loka
Skupni indeks	85,7		92,7

PRIDELEK SENA V Q	indeks 83/74	Ves	S travnikov
0 - 50		-	-
51 - 75		Radovljica	Radovljica
76 - 100		Kamnik	Kamnik
101 - 125		Jesenice, Kranj, Šk. Loka, Tržič	Jesenice, Kranj, Šk. Loka, Tržič
nad 125		Mozirje, Ravne, Tolmin	Mozirje, Ravne, Tolmin
Skupni indeks	114,6		116,1

Tabela št. 45 STRUKTURA IN GIBANJE ŠTEVILA ŽIVINE PO ALPSKIH OBČINAH V RAZDOBJU 1971-1981

Občina	k o n j i			g o v e d o			o v c e			p r a š i č i		
	1971	1981	indeks 81/71	1971	1981	indeks 81/71	1971	1981	indeks 81/71	1971	1981	indeks 81/71
Jesenice	307	209	68,1	2203	2460	111,7	1717	2595	151,1	873	633	72,5
Kamnik	804	417	51,9	5096	6167	121,0	226	96	42,5	3033	2244	74,0
Kranj	1274	331	26,0	13273	18062	136,1	450	510	113,3	4454	2479	55,7
Mozirje	675	259	38,4	5828	7636	131,0	1046	1110	106,1	4874	4413	90,5
Radovljica	751	449	59,8	6346	6999	110,3	905	1365	150,8	2763	1813	65,6
Ravne na Koroškem	218	54	24,8	3415	4533	132,7	743	582	78,3	3565	4530	127,1
Škofja Loka	959	427	44,5	10944	13680	125,0	522	607	116,3	2912	1894	65,0
Tolmin	328	102	31,1	9228	7540	81,7	2923	2590	88,6	2400	449	18,7
Tržič	178	79	44,4	1247	1528	122,5	287	806	280,8	477	465	97,5
S K U P A J	5494	2327	42,4	57580	68605	119,1	8819	10261	116,3	25351	18920	74,6

10. število prašičev. Povečalo se je število ovac, najpomembnejše pa je povečanje govedoreje (indeks 119). Preračunano v GNŽ pomeni namreč govedo daleč najvišji odstotek vse živine. Povečanje govedoreje je opazno v vseh razen v tolminski občini. Največji porast pa je v občinah Kranj, Mozirje in Ravne na Koroškem.

2. Kladnik, D., 1981 a) Izraba tal na Gorenjskem, Zbornik 12. zborovanja slovenskih geografov - Gorenjska, Lj.

13. Zaključek

3. Kladnik, D., 1981 b) Problematika zemljiške strukture v

V raziskavi smo razkrili jasno korelacijsko zvezo med reliefnimi pogoji ter z njimi pogojenimi demografskimi območji na eni strani in kmetijsko dejavnostjo na drugi strani. Skozi obravnavo najrazličnejših elementov kmetijske dejavnosti (kmečkega prebivalstva, kmečkih gospodarstev, živine, površin zemljiških kategorij, velikosti parcele in drugih) se vseskozi kot rdeča nit vleče ta osnovna zakonitost. Celokupnost pogojev za kmetijstvo se postopno slabša ob prehajanju od kotlinskih in kotlinско-hribovskih katastrskih občin preko dolinskih na prave hribovske. Ravno tako pa so ob tem prehajanju vse hujše tudi posledice takšnih pogojev, ki se jasno odražajo praktično pri vseh obravnavanih elementih kmetijske dejavnosti. Ravno takšna nazorna slika pa se nam kaže tudi pri prehajanju iz območij koncentracije prebivalstva na območja depopulacije.

8. Klemenčič, M., 1986, Pomen mreže odkupnih postaj za kmetijske pridelke na Gorenjskem za usmerjenost kmetijske proizvodnje, Regionalni problemi Gorenjske, IGV, Lj.

9. Klemenčič, V., 1968, Problemi mešane strukture gospodarstev in kmečkih gospodarstev v Sloveniji, Geografski vestnik XL, Ljubljana

10. Klemenčič, V., Medved, J., Jeršič, M., 1970, Razvoj kmetijstva v prostoru SR Slovenije (Kmetijski projekt), IGV, Ljubljana

14. L i t e r a t u r a

1. Ingolič, B., 1966, Razporeditev kmetijskih površin in njihova izraba v Sloveniji, IGU, Ljubljana.
2. Kladnik, D., 1981 a) Izraba tal na Gorenjskem, Zbornik 12. zborovanja slovenskih geografov - Gorenjska, Lj.
3. Kladnik, D., 1981 b) Problematika zemljiške strukture v luči dolgoročnega razvoja Slovenije, IGU, Ljubljana
4. Kladnik, D., 1985, Problematika zemljiške strukture v Sloveniji, IGU, Ljubljana
5. Klemenčič, M., 1978, Nekateri prostorski problemi kmetijstva v Zgornjem Posočju, Zbornik 10. zborovanja slovenskih geografov - Zgornje Posočje, Ljubljana
6. Klemenčič, M., 1980, Kmetijska infrastruktura na Gorenjskem, Regionalni problemi Gorenjske, IGU, Ljubljana
7. Klemenčič, M., 1981 a, Geografske značilnosti razvoja živinoreje na Gorenjskem v obdobju 1971-1981, Zbornik 12. zborovanja slovenskih geografov - Gorenjska, Ljubljana
8. Klemenčič, M., 1986, Pomen mreže odkupnih postaj za kmetijske pridelke na Gorenjskem za usmerjenost kmetijske proizvodnje, Regionalni problemi Gorenjske, IGU, Lj.
9. Klemenčič, V., 1968, Problemi mešane strukture gospodinjstev in kmečkih gospodarstev v Slovenije, Geografski vestnik XL, Ljubljana
10. Klemenčič, V., Medved, J., Jeršič, M., 1970, Razvoj kmetijstva v prostoru SR Slovenije (Kmetijski projekt), IGU, Ljubljana

11. Klemenčič, V., in drugi, 1978, Aktualni socialnogeografski problemi Zgornjega Posočja, Zbornik 10. zborovanje slovenskih geografov - Zgornje Posočje, Ljubljana
12. Klemenčič, V., 1983, Poselitev in struktura prebivalstva, Nekaterne značilnosti regionalnega razvoja alpskega sveta v Sloveniji, Geographica slovenica 14, Ljubljana
23. Popis prebivalstva 1981 - gradivo Zavoda SR Slovenije
13. Kokole Vl., - Kokole V., 1969, Urbanizacija podeželja v Sloveniji, Geografski vestnik XLI, Ljubljana
14. Medved, J., 1970, Spremembe v izrabi zemljišča in preslajanje kmečkega prebivalstva v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih, Geografski vestnik XLII, Ljubljana
15. Medved, J., 1976, Tržna usmerjenost kmetijstva v SR Sloveniji leta 1974, IGU, Ljubljana
17. Medved, J., 1977, Razvoj tržne usmerjenosti kmetijstva v SR Sloveniji med leti 1969-1974, Geografski vestnik XLIV, Ljubljana
18. Medved, J., 1978, Methodology of studying the agricultural geographical aspects of mountainous areas, Transformation of rural areas, str. 165-171, Warszawa
19. Natek, M., 1976, Kmetijsko prebivalstvo v SR Sloveniji glede na zemljiško-posestne skupine, Geografski vestnik XLVIII, Ljubljana
20. Senegačnik, J., 1983, Problemi regionalne opredelitve alpskega sveta v Sloveniji, Nekaterne značilnosti regionalnega razvoja alpskega sveta v Sloveniji, Geographica slovenica 14, Ljubljana

15. Seznam kart
21. Senegačnik, J., 1986, Nekateri značilnosti gospodinjstev, ki so navezana na planinsko pašništvo, Sodobno kmetijstvo 6, Ljubljana

22. Vrišer, I., 1967, Sistemi agrarnega izkoriščanja tal v Sloveniji, Ekonomska revija, Ljubljana

Karta št. 3: Delež kmečkega prebivalstva po katastrskih ob-

23. Popis prebivalstva 1981 - gradivo Zavoda SR Slovenije za statistiko.

Karta št. 4: Število GNŽ na hektar kmetijskih zemljišč

Karta št. 5: Tipologija spreminjanja izrabe tal v obdobju 1953-1979

Karta št. 6: Povprečna velikost parcel leta 1979

Karta št. 7: Spreminjanje povprečne velikosti parcel v obdobju 1971-1979

15. Seznam kart

16. Seznam tabel

Karta št. 1: Reliefni tipi katastrskih občin v alpskem svetu

Tabela št. 1: Skupno število prebivalstva in kmečko prebival-

Karta št. 2: Tipi demografskih območij v obdobju 1953-1979 a-

tastarskih občin leta 1981

Karta št. 3: Delež kmečkega prebivalstva po katastrskih ob-

Tabela št. 2: činah leta 1981 prebivalstva in kmečko prebival-

stvo ter njihovi deleži po demografskih tipih

Karta št. 4: Število GNŽ na hektar kmetijskih zemljišč

Karta št. 5: Tipologija spreminjanja izrabe tal v obdobju
1953-1979

Karta št. 6: Povprečna velikost parcel leta 1979

tipih katastrskih občin in njihovi deleži v %

Karta št. 7: Spreminjanje povprečne velikosti parcel v ob-
dobju 1971-1979

Tabela št. 4: Skupno število gospodinjstev, gospodinjstva s

kmečkimi gospodarstvi in gospodinjstva, ki pro-

izvodno sodelujejo z zadrugo ali OZD po demograf-
skih območjih in njihovi deleži v % (leto 1981)

Tabela št. 5: Površine zemljišč in število traktorjev ter nji-
hovi deleži po reliefnih tipih katastrskih občin
(leto 1981)

Tabela št. 6: Uporabljena površina kmetijskih zemljišč in šte-
vilo traktorjev ter njihovi deleži po demografskih
območjih (leto 1981)

Tabela št. 7: Število in struktura živine po reliefnih tipih
katastrskih občin leta 1981

Tabela št. 8: Deleži živine v % po reliefnih tipih katastrskih
občin

Tabela št. 9: Kmetijska zemljišča (združeno: njive, travniki, sadovnjaki in pašniki - stanje 1979) in število
16. Seznam tabel (stanje 1981) na hektar kmetijskih zemljišč
po reliefnih tipih k.o.

Tabela št. 1: Skupno število prebivalstva in kmečko prebival-
stvo ter njihovi deleži po reliefnih tipih ka-
tastarskih občin leta 1981

Tabela št. 2: Skupno število prebivalstva in kmečko prebival-
stvo ter njihovi deleži po demografskih tipih
leta 1981

Tabela št. 12: Demografska območja glede na površine po alpskih

Tabela št. 3: Skupno število gospodinjstev, gospodinjstva s
kmečkimi gospodarstvi in gospodinjstva, ki proiz-
vodno sodelujejo z zadrugo ali OZD po reliefnih
tipih katastrskih občin in njihovi deleži v %
(leto 1981)

Tabela št. 14: Demografska območja glede na prebivalstvo po
alpskih občinah za obdobje 1953 in 1979

Tabela št. 4: Skupno število gospodinjstev, gospodinjstva s
kmečkimi gospodarstvi in gospodinjstva, ki pro-
izvodno sodelujejo z zadrugo ali OZD po demograf-
skih območjih in njihovi deleži v % (leto 1981)

Tabela št. 16: Aritmetična gostota prebivalstva v letih 1953

Tabela št. 5: Površine zemljišč in število traktorjev ter nji-
hovi deleži po reliefnih tipih katastrskih občin
(leto 1981)

Tabela št. 17: Aritmetična gostota prebivalstva v letih 1953,
1961, 1971 in 1979 po demografskih območjih

Tabela št. 6: Uporabljena površina kmetijskih zemljišč in šte-
vilo traktorjev ter njihovi deleži po demografskih
območjih (leto 1981)

Tabela št. 7: Število in struktura živine po reliefnih tipih
katastrskih občin leta 1981

Tabela št. 8: Deleži živine v % po reliefnih tipih katastrskih
občin

Tabela št. 21: Struktura izrabe zemlje leta 1953 (delež zemljiš-
kih kategorij) po demografskih območjih

- Tabela št. 9: Kmetijska zemljišča (združeno: njive, travniki, sadovnjaki in pašniki - stanje 1979) in število GNŽ (stanje 1981) na hektar kmetijskih zemljišč po reliefnih tipih k.o. leta 1979 (delež zemljiških kategorij)
- Tabela št. 10: Kmetijska zemljišča in število GNŽ na hektar kmetijskih zemljišč po demografskih območjih (%)
- Tabela št. 11: Demografska območja glede na površine po reliefnih tipih k.o. za obdobje 1953 in 1979 (v %)
- Tabela št. 12: Demografska območja glede na površine po alpskih občinah za obdobje 1953 in 1979
- Tabela št. 13: Demografska območja glede na prebivalstvo po reliefnih tipih k.o. za obdobje 1953 in 1979
- Tabela št. 14: Demografska območja glede na prebivalstvo po alpskih občinah za obdobje 1953 in 1979
- Tabela št. 15: Aritmetična gostota prebivalstva v letih 1953, 1961, 1971 in 1979 po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 16: Aritmetična gostota prebivalstva v letih 1953, 1961, 1971 in 1979 po alpskih občinah
- Tabela št. 17: Aritmetična gostota prebivalstva v letih 1953, 1961, 1971 in 1979 po demografskih območjih
- Tabela št. 18: Podatki o izrabi zemlje leta 1979 po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 19: Podatki o izrabi zemlje leta 1979 po demografskih območjih
- Tabela št. 20: Struktura izrabe zemlje leta 1953 (delež zemljiških kategorij) - po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 21: Struktura izrabe zemlje leta 1953 (delež zemljiških kategorij) po demografskih območjih

- Tabela št. 22: Struktura izrabe zemlje leta 1979 (delež zemljiških kategorij) po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 23: Struktura izrabe zemlje leta 1979 (delež zemljiških kategorij) po demografskih območjih
- Tabela št. 24: Delež posameznih reliefnih tipov k.o. (v %) po zemljiških kategorijah leta 1953
- Tabela št. 25: Delež posameznih demografskih območij (v %) po zemljiških kategorijah leta 1953
- Tabela št. 26: Delež posameznih reliefnih tipov k.o. (v %) po zemljiških kategorijah leta 1979
- Tabela št. 27: Delež posameznih demografskih območij (v %) po zemljiških kategorijah leta 1979
- Tabela št. 28: Sprememba površin posameznih zemljiških kategorij v obdobju 1953-79 po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 29: Sprememba površin posameznih zemljiških kategorij v obdobju 1953-79 po demografskih območjih
- Tabela št. 30: Sprememba površin posameznih zemljiških kategorij v obdobju 1971-79 po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 31: Sprememba površin posameznih zemljiških kategorij v obdobju 1971-79 po demografskih območjih
- Tabela št. 32: Površine v letih 1985 in 2000 - po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 33: Površine v letih 1985 in 2000 - po demografskih območjih
- Tabela št. 34: Tipologija spreminjanja izrabe tal v obdobju 1971-79 po reliefnih tipih katastrskih občin

- Tabela št. 35: Tipologija spreminjanja izrabe tal v obdobju 1971-79 po demografskih območjih
- Tabela št. 36: Povprečna velikost parcele leta 1953 po demografskih območjih - po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 37: Povprečna velikost parcele leta 1953 po demografskih območjih - po alpskih občinah
- Tabela št. 38: Povprečna velikost parcele leta 1979 po demografskih območjih - po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 39: Povprečna velikost parcele leta 1979 po demografskih območjih - po alpskih občinah
- Tabela št. 40: Sprememba povprečne velikosti parcele v letih 1953-1979 po demografskih območjih - po reliefnih tipih
- Tabela št. 41: Sprememba povprečne velikosti parcele 1953-79 po demografskih območjih - po alpskih občinah
- Tabela št. 42: Sprememba povprečne velikosti parcele 1971-79 po demografskih območjih po reliefnih tipih k.o.
- Tabela št. 43: Sprememba povprečne velikosti parcele 1971-79 po demografskih območjih po alpskih občinah
- Tabela št. 44: Občine v slovenskih Alpah glede na indekse gibanja pospravljenih kmetijskih površin in pridelka v Q v razdobju 1974-1983
- Tabela št. 45: Struktura in gibanje števila živine po alpskih občinah v razdobju 1971-1981